

การใช้ภาษาในการเขียนเชิงวิชาการ

รองศาสตราจารย์เถกิง พันธุ์เถกิงอมร

เอกสารประกอบการบรรยายในโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย
และด้านการสนับสนุนวิชาการ สำหรับอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วันพฤหัสบดีที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
ณ ห้อง ๔-๔๐๔ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การใช้ภาษาในการเขียนเชิงวิชาการ

รองศาสตราจารย์เถกิง พันธุ์เถกิงอมร

ข้อบทความแยกกล่าวตามประเด็นสำคัญได้เป็นสองหัวข้อใหญ่ คือ การเขียนเชิงวิชาการและการใช้ภาษาในการเขียนเชิงวิชาการ

๑. การเขียนเชิงวิชาการ

การเขียนเชิงวิชาการมีวัตถุประสงค์และลักษณะแตกต่างไปจากการเขียนประเภทอื่นๆ กล่าวคือเป็นการเขียนเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการด้านใดด้านหนึ่งขึ้นกับวัตถุประสงค์นั้นๆ เช่น ครูอาจารย์กำหนดให้นักเรียน นักศึกษาจัดทำรายงานทางวิชาการเพื่อประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่นเดียวกับการศึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อจัดทำภาคินพนธ์ของนักศึกษา หรือการทำวิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา รวมถึงการจัดทำเอกสารประกอบการสอนและเขียนตำราและบทความทางวิชาการของครูอาจารย์ในสถานศึกษาต่างๆ เหล่านี้เป็นตัวอย่างส่วนหนึ่งของการเขียนที่เรียกว่า “การเขียนเชิงวิชาการ” ทั้งสิ้น

นอกจากคำ “การเขียนเชิงวิชาการ” ยังมีคำ “ผลงานทางวิชาการ” “หนังสือวิชาการ” “เอกสารทางวิชาการ” และคำอื่นๆ ที่ล้วนมีความหมายอย่างเดียวกัน คือหมายถึงการเขียนหรืองานเขียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ โดยมีลักษณะ รูปแบบและประเภทแตกต่างกัน

ในด้านลักษณะและรูปแบบของการเขียนเชิงวิชาการที่มีลักษณะหลักตรงที่เป็นผลงานที่เกิดจากการศึกษา ค้นคว้าแล้วเรียบเรียงขึ้นอย่างเป็นระบบ เป็นแบบแผนตามข้อกำหนดของการเขียนเชิงวิชาการแต่ละประเภท โดยมีเนื้อหาสาระเอื้อสนองต่อวัตถุประสงค์ของการเขียนนั้นๆ

ที่กล่าวว่าเป็นผลงานที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าแล้วเรียบเรียงขึ้นอย่างเป็นระบบ เป็นแบบแผนหมายความว่า การเขียนเชิงวิชาการแต่ละประเภทจะประกอบด้วยลักษณะที่มีโครงสร้างแตกต่างกัน แม้อาจมีโครงสร้างหลักๆ คล้ายคลึงกัน เช่น ถ้าเป็นการเขียนเชิงวิชาการหรือผลงานทางวิชาการประเภทตำรา หนังสือ งานวิจัยหรือเอกสารประกอบการสอนและเอกสารคำสอนก็ต้องจัดทำเป็นรูปเล่มมีโครงสร้างประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อหา การอ้างอิงและบรรณานุกรม และอาจมีโครงสร้างอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น ภาพประกอบ ตาราง แผนภูมิ แผนภาพ เป็นต้น

การเขียนเชิงวิชาการมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญประการหนึ่งคือ การใช้ภาษาวิชาการ ซึ่งเป็นภาษาที่มีลักษณะแตกต่างไปจากภาษาทั่วไปอื่นๆ และมักไม่ใช้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของภาษาวิชาการจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อที่ ๒

ส่วนประเภทของการเขียนเชิงวิชาการมีหลากหลาย แล้วแต่วัตถุประสงค์ขององค์กร หรือหน่วยงาน และปัจเจกบุคคล ที่สามารถเลือกเขียนและจัดทำขึ้นตามแบบแผน และตามประเภทของการเขียนเชิงวิชาการแต่ละประเภท

การเขียนเชิงวิชาการจึงครอบคลุมทั้งการจดบันทึกเชิงวิชาการ การเขียนโครงการวิชาการ การเขียนรายงานวิชาการ การเขียนบทความวิชาการ ตลอดจนตำรา หนังสือวิชาการ เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน รายงานผลการวิจัย และรายงานการประเมินโครงการ

ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดคำจำกัดความหรือคำนิยามและรูปแบบของการเขียนเชิงวิชาการที่เรียกว่า “ผลงานทางวิชาการ” ไว้ดังนี้

	ตำรา
คำนิยาม	<p>ผลงานทางวิชาการที่เรียบเรียงขึ้นอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชา เป็นส่วนหนึ่งของวิชา หรือของหลักสูตรก็ได้ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการถ่ายทอด วิชาในระดับอุดมศึกษา ในการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา</p> <p>เนื้อหาสาระของตำราจะต้องมีความทันสมัย เมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้ขอขึ้นเสนอขอ ตำแหน่งทางวิชาการ</p> <p>ทั้งนี้ผู้ขอต้องระบุวิชาที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรที่ใช้ตำราเล่มที่เสนอขอตำแหน่งทาง วิชาการด้วย</p> <p>ผลงานทางวิชาการที่เป็น “ตำรา” นี้ อาจได้รับการพัฒนาจากเอกสารคำสอนจนถึง ระดับที่มีความสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งผู้อ่านอาจเป็นบุคคลที่มีไขผู้เรียนวิชานั้น แต่สามารถอ่านและ ทำความเข้าใจในสาระของตำรานั้นด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องเข้าศึกษาในวิชานั้น</p>
รูปแบบ	<p>เป็นรูปเล่มที่ประกอบด้วยคำนำ สารบัญ เนื้อหา การอธิบายหรือการวิเคราะห์ การสรุป การ อ้างอิงและบรรณานุกรม ทั้งนี้อาจมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์</p> <p>การอธิบายสาระสำคัญมีความชัดเจน โดยอาจใช้ข้อมูล แผนภาพ ตัวอย่าง หรือ กรณศึกษาประกอบ จนผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญนั้นได้โดยเบ็ดเสร็จ</p>

	หนังสือ
คำนิยาม	ผลงานทางวิชาการที่เรียบเรียงขึ้น โดยมีรากฐานทางวิชาการที่มั่นคง และให้ทัศนศึกษาของผู้เขียน ที่สร้างเสริมปัญญาความคิด และแฝงความแข็งแกร่งทางวิชาการให้แก่สาขาวิชานั้นๆ และ/หรือ สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงในเชิงเนื้อหาและครอบคลุมโดยไม่จำเป็นต้องสอดคล้องหรือเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือของวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร และไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง ทั้งนี้เนื้อหาของสาระของหนังสือต้องมีความทันสมัย เมื่อพิจารณาถึงวันที่จัดพิมพ์
รูปแบบ	เป็นรูปเล่มที่ประกอบด้วยคำนำ สารบัญ เนื้อหา การอธิบายหรือการวิเคราะห์ การสรุป การอ้างอิงและบรรณานุกรม ทั้งนี้อาจอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์ การอธิบายสาระสำคัญมีความชัดเจน โดยอาจใช้ข้อมูล แผนภาพ ตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาประกอบ จนผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญนั้นได้โดยเบ็ดเสร็จ

	งานวิจัย
คำนิยาม	ผลงานทางวิชาการที่เป็นงานศึกษาหรืองานค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยวิธีวิทยาการวิจัย ที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล คำตอบหรือข้อสรุปที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเพื่อการนำวิชาการนั้นๆ ไปประยุกต์
รูปแบบ	จัดได้เป็น ๒ รูปแบบดังนี้ ๑. รายงานการวิจัย ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และชัดเจนตลอดถึงกระบวนการวิจัย (Research Process) อาทิ การกำหนดประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ การทำวรรณกรรมปริทัศน์ สมมุติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิสูจน์สมมุติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลสรุปผล และให้ข้อเสนอแนะ การอ้างอิงและอื่นๆ ๒. บทความวิจัยที่ประมวลสรุปกระบวนการวิจัยในผลงานวิจัยให้มีความกระชับและสั้น สำหรับการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ หรือในวารสารทางวิชาการ

	บทความทางวิชาการ
คำนิยาม	การเขียนทางวิชาการ ซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่างๆมาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เขียนแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจนด้วย
รูปแบบ	เป็นบทความที่มีความยาวไม่มากนัก ประกอบด้วยการนำความที่แสดงเหตุผลหรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์ กระบวนการอธิบายหรือวิเคราะห์และบทสรุป มีการอ้างอิงและบรรณานุกรมที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

	เอกสารประกอบการสอน
คำนิยาม	ผลงานวิชาการที่ใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง ตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ที่สะท้อนให้เห็นเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนอย่างเป็นระบบ จัดเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สอนในการใช้ประกอบการสอน
รูปแบบ	เป็นเอกสารหรือสื่ออื่นๆที่เกี่ยวข้องในวิชาที่ตนสอน ประกอบด้วยแผนการสอน หัวข้อบรรยาย (มีรายละเอียดประกอบพอสมควร) และอาจมีสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้เพิ่มขึ้นอีกก็ได้ เช่น รายชื่อบทความหรือหนังสืออ่านประกอบ บทเรียบเรียงคัดย่อเอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนภูมิ (Chart) แถบเสียง (Tape) หรือภาพเลื่อน (Slide)

	เอกสารคำสอน
คำนิยาม	ผลงานทางวิชาการที่ใช้สอนวิชาใดวิชาหนึ่ง ตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่จะสะท้อนให้เห็นเนื้อหาวิชาที่สอนและวิธีการสอนอย่างเป็นระบบ โดยอาจพัฒนาขึ้นจากเอกสารประกอบการสอน จนมีความสมบูรณ์กว่าเอกสารประกอบการสอน จัดเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้เรียนที่นำไปศึกษาด้วยตนเองหรือเพิ่มเติมขึ้นจากการเรียนในวิชานั้นๆ
รูปแบบ	เป็นเอกสารรูปเล่ม หรือสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในวิชาที่ตนสอน ประกอบด้วยแผนการสอน หัวข้อบรรยาย (มีรายละเอียดประกอบพอสมควร) และมีสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้เพิ่มขึ้น เช่น รายชื่อบทความหรือหนังสืออ่านประกอบ บทเรียบเรียงคัดย่อเอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนภูมิ (Chart) แถบเสียง (Tape) หรือภาพเลื่อน (Slide) ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่ใช้ประกอบการอธิบายแบบฝึกปฏิบัติการ รวมถึงการอ้างอิงเพื่อขยายความที่มาจากสาระและข้อมูล และบรรณานุกรมที่ทันสมัย

(ประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ๒๕ เมษายน ๒๕๕๒)

ตามประกาศข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเขียนเชิงวิชาการที่จัดเป็นผลงานทางวิชาการ สำหรับผู้สอน ใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการมีหลายประเภท ซึ่งมีความแตกต่างที่ลักษณะและรูปแบบ การจัดทำ ประกอบด้วยโครงสร้างอย่างเป็นระบบตามระเบียบและข้อกำหนด ของสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

กล่าวโดยสรุป การเขียนเชิงวิชาการหมายถึงการเขียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ประการใดประการหนึ่ง มีหลายประเภทแตกต่างไปตามวัตถุประสงค์ และมีการกำหนดลักษณะและ รูปแบบให้เหมาะสมกับการเขียนเชิงวิชาการแต่ละประเภท การเขียนเชิงวิชาการตามข้อกำหนดของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่เรียกว่า “ผลงานทางวิชาการ” สำหรับใช้ขอตำแหน่งทาง วิชาการนั้นประกอบด้วยตำรา หนังสือ งานวิจัย บทความทางวิชาการ เอกสารประกอบการสอน และเอกสารคำ สอน ซึ่งมีค่านิยมและรูปแบบแตกต่างกันดังกล่าวแล้ว

๒. การใช้ภาษาในการเขียนเชิงวิชาการ

ก่อนกล่าวถึงรายละเอียดของแนวการปฏิบัติในการใช้ภาษาในการเขียนเชิงวิชาการ ควรทำความเข้าใจ เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาตามลำดับดังต่อไปนี้

๒.๑ ความหมายของภาษา

ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้คำอธิบายความหมายของคำว่า “ภาษา” ว่า “น. ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน หรือเพื่อใช้ สื่อความเฉพาะวงการ เช่น ภาษาราชการ ภาษากฎหมาย ภาษาธรรม ; เสียง ตัวหนังสือ หรือกิริยาอาการที่ สื่อความได้ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ภาษามือ ; (โบ) คนหรือชาติที่พูดภาษานั้นๆ เช่น มอญ ลาว ทวาย นุงห่มและแต่งตัวตามภาษา (พงศ. ร.๓) (คอม) กลุ่มของชุดอักขระ สัญลักษณ์และ กฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งงานคอมพิวเตอร์ เช่น ภาษาซี ภาษาจาวา ; โดยปริยายหมายความว่าสาระ, เรื่องราว, เนื้อความที่เข้าใจกัน, เช่น ตกใจจนพูดไม่เป็นภาษา เขียนไม่เป็นภาษา ทำงานไม่เป็นภาษา (ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๕๖ : ๘๖๘-๘๖๙)

ความหมายของคำว่า “ภาษา” ตามพจนานุกรมข้างต้นที่สอดคล้องกับการเขียนในเชิงวิชาการ คือ เป็นถ้อยคำที่ใช้เขียนเพื่อสื่อความ การสื่อความในที่นี้หมายถึงความรู้ ความคิด ความเห็นและการ ทำความเข้าใจกับผู้อ่านเกี่ยวกับสาระสำคัญของเนื้อหาที่นำเสนอด้วยการเขียน และเนื้อหาที่เสนอในกรณี นี้มีความแตกต่างไปจากการสื่อความหรือการสื่อสารประเภทอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันของบุคคลโดยทั่วไป

๒.๒ ประเภทของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

เนื่องจากภาษา คือ ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความหมายในกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง แต่ผู้ใช้ภาษาในแต่ละกลุ่มชนก็สามารถเลือกใช้ถ้อยคำ เรียบเรียงถ้อยคำและปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ สถานการณ์และบุคคลได้หลากหลาย นอกจากนี้จะปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ สถานการณ์และบุคคลแล้ว การใช้ภาษาของบุคคลยังมีอิทธิพลตามสภาพภูมิศาสตร์ สถานภาพทางสังคมของผู้ใช้ รวมทั้งเพศ อายุ อาชีพ และการศึกษา การใช้ภาษาในลักษณะเฉพาะของปัจเจกบุคคลทำให้เกิดภาษาขึ้นเป็นเฉพาะกลุ่ม เฉพาะวงการใช้ในชีวิตประจำวัน เรียกว่า “ภาษาย่อย” ซึ่งสามารถแยกได้เป็นสี่ประเภท ดังนี้

๒.๒.๑ ภาษาถิ่น เป็นภาษาย่อยที่เกิดจากการใช้ภาษาตามถิ่นที่อยู่ของผู้พูด เช่น ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือ ภาษาถิ่นใต้ เป็นต้น ภาษาถิ่นมีรูปลักษณะเฉพาะตัวทั้งถ้อยคำและสำเนียง

๒.๒.๒ ภาษามาตรฐาน คือ ภาษาถิ่นใดถิ่นหนึ่งที่ได้รับการยกย่องให้เป็นภาษามาตรฐาน และใช้ภาษามาตรฐานนั้นเป็นภาษากลางสำหรับติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนในสังคม เช่น ภาษาถิ่นกรุงเทพฯ เป็นภาษามาตรฐานของภาษาไทย ภาษาถิ่นปักกิ่งเป็นภาษามาตรฐานของภาษาจีนในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น

๒.๒.๓ ภาษาเฉพาะวงการ เป็นภาษาย่อยที่เกิดจากการใช้ภาษาตามตำแหน่งหน้าที่การงานของกลุ่มชนผู้ใช้ภาษา เช่น ภาษาวิชาการ ภาษาราชการ ภาษาโฆษณา ภาษาหนังสือพิมพ์ ภาษาการเมือง เป็นต้น

๒.๒.๔ ภาษาเฉพาะกลุ่ม เป็นภาษาย่อยที่เกิดจากการใช้ภาษาของกลุ่มคนบางกลุ่มในสังคม มีลักษณะเฉพาะของคนกลุ่มนั้น เช่น ภาษาคนองหรือภาษาสแลงของกลุ่มวัยรุ่น (วรรณ บัวเกิด และศรีสุดา จริยากุล. ๒๕๒๘ : ๒๑๙.)

เห็นได้ว่าบุคคลแต่ละคนอาจเลือกใช้ถ้อยคำในภาษาย่อยแต่ละภาษาได้ตามวัตถุประสงค์ สถานการณ์และกาลเทศะ รวมทั้งบุคคลที่สื่อสารด้วย ตามโอกาสที่เหมาะสม คือ มีทั้งการเลือกใช้ภาษาถิ่นเมื่อสื่อสารกับคนในถิ่นเดียวกัน จำเป็นต้องใช้ภาษามาตรฐาน เมื่อเป็นการสื่อสารที่เป็นทางราชการหรือเป็นกิจจะลักษณะ ตลอดจนมีโอกาสที่จะใช้ภาษาเฉพาะวงการ แม้แต่ในบางครั้งก็อาจใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มด้วย

๒.๓ หน้าที่ของภาษาในการเขียน

ในการเขียนทุกประเภท ผู้เขียนจะใช้ภาษาทำหน้าที่สื่อหรือถ่ายทอดความคิด ความเห็นหรือความรู้สึกต่าง ๆ เช่นเดียวกับการพูด ผู้พูดก็ใช้ถ้อยคำในภาษาเพื่อสื่อสารหรือถ่ายทอดความคิด การสื่อหรือถ่ายทอดความคิดจึงมีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษาอย่างแยกกันไม่ออก

การถ่ายทอดความคิดในที่นี้หมายถึง การถ่ายทอดกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง โดยการนึกหรือระลึกตรึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาจากภายนอกโดยการรับรู้ แล้วเกิดเป็นความคิดออกมาเป็นคำและตัวหนังสือ หรือโดยการใช้สัญลักษณ์ รูปภาพ ลายเส้น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกและแรงกระตุ้นจากภายใน การถ่ายทอดความคิดมีลักษณะต่าง ๆ กันขึ้นกับความต้องการ ความรู้สึกนึกเห็นและสภาวะทางอารมณ์ของผู้ถ่ายทอด บางครั้งอาจมีรายละเอียดเป็นคำ วลี ประโยคหรือข้อความก็ได้ แต่การถ่ายทอดความคิดจะดีหรือไม่ดี เข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้ถ่ายทอดได้มากน้อยหรือต้นลึกเพียงไรนั้น ต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมเป็นหลัก (เบญจมาศ พลอินทร์. ๒๕๓๐ :๕.)

เมื่อไรที่ยังไม่ต้องการสื่อสารหรือถ่ายทอดความคิด ความเห็นหรือความรู้สึกใด ๆ ไปยังผู้อื่น เมื่อนั้นก็จะไม่มีการใช้เครื่องมือในการสื่อสารหรือถ่ายทอด นั่นคือไม่ต้องใช้ภาษา บรรดาความคิดความเห็นหรือความรู้สึกต่าง ๆ นั้นก็จะเก็บงำอยู่ภายในใจหรืออยู่ในสภาพของความคิดคำนึงเท่านั้น

๒.๔ ประเภทของภาษาที่ใช้ถ่ายทอดความคิด

ภาษามนุษย์ที่ประกอบด้วยวจนภาษาและอวจนภาษา ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารหรือถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก อารมณ์อื่น ๆ ของมนุษย์ จำแนกได้เป็นสองประเภทตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๒.๔.๑ ภาษาตามลักษณะของสื่อ ภาษาตามลักษณะนี้ เช่น ภาษาเขียนของสื่อสิ่งพิมพ์ จำพวกภาษาหนังสือพิมพ์ ภาษานิตยสาร ภาษาหนังสือ ภาษาการ์ตูน ภาษาภาพเขียน ภาษาภาพถ่าย ภาษาพูดของสื่อวิทยุ เช่น ภาษาในสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุสื่อสารทางราชการ วิทยุสื่อสารแบบสมัครเล่น ภาษาภาพและภาษาพูดและเสียงของสื่อภาพยนตร์ เช่น ภาษาการ์ตูน ภาษาภาพยนตร์เรื่องยาว ภาษาภาพและภาษาพูด และเสียงของสื่อโทรทัศน์ เช่น ภาษาละครโทรทัศน์ ภาษารายการทอล์กโชว์ ภาษาพูดและภาษาเขียนทางโทรคมนาคม เช่น ภาษาพูดทางโทรศัพท์ ภาษาคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

๒.๔.๒ ภาษาตามลักษณะของเนื้อหาในการสื่อสาร ภาษาตามลักษณะนี้ ได้แก่ ภาษาที่ใช้บอกเล่าข้อเท็จจริง เช่น ภาษาข่าวหนังสือพิมพ์ ภาษาข่าววิทยุและภาษาข่าวโทรทัศน์ ภาษาที่บอกเล่าความคิดเห็น เช่น บทความ บทวิจารณ์ และบทวิเคราะห์ในสื่อต่าง ๆ จุดหมายถึงบรรณาธิการ ภาษาที่บอกเล่าความรู้ เช่น ตำรา บทความวิชาการ สารคดีในสื่อต่าง ๆ ภาษาที่บอกถึงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ภาษาในร้อยกรอง ดนตรีและเพลงร้อยแก้ว เรื่องแต่งประเภทต่าง ๆ มิวสิควิดีโอ รวมทั้งภาษาที่บอกเล่าถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกโดยอาศัยจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร บทภาพยนตร์ (อวยพร พานิช และคนอื่น ๆ. ๒๕๔๓ : ๙๑-๙๒)

ความแตกต่างของประเภทของภาษาข้างต้น อยู่ที่ประเภทแรกเน้นที่ลักษณะหรือประเภทของเครื่องมือสื่อสารที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนประเภทของภาษาประเภทหลังเน้นที่เนื้อหาสาระหรือเรื่องราวที่มาจากความคิดของผู้สื่อสารหรือผู้ถ่ายทอด

๒.๕ รูปแบบการถ่ายทอดความคิด

การถ่ายทอดความคิดมีรูปแบบหรือกลวิธีที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของผู้สื่อสารหรือผู้ถ่ายทอดดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ การบอกเล่าข้อเท็จจริง เป็นการถ่ายทอดข้อเท็จจริงโดยใช้วิธีการขยายความคิดหรือสิ่งที่ถูกแทนได้ชัดเจน จำเพาะเจาะจงและแม่นยำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อาจเป็นการบรรยายลักษณะสิ่งของ ลักษณะบุคคล เหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวสอดแทรกลงไป ในเนื้อหา การบอกเล่าข้อเท็จจริงมักปรากฏในรายงานทางวิทยาศาสตร์ คำแนะนำ เรื่องราวทางวิชาการ บันทึกเหตุการณ์ การเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

๒.๕.๒ การสร้างความเชื่อหรือการแสดงความคิดเห็น เป็นความคิดที่ถ่ายทอดโดยการผสมผสานระหว่างความเชื่อกับความคิดเห็นของผู้ถ่ายทอดความคิด แต่มีผลต่อผู้รับสาร โดยมากมักเป็นถ้อยคำที่ก่อให้เกิดอารมณ์หรือความรู้สึกเกี่ยวกับจิตใจ การถ่ายทอดความคิดในรูปแบบนี้พบได้ในหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ

๒.๕.๓ การบอกความเปรียบเทียบ เป็นการถ่ายทอดความคิดที่มีรูปแบบคล้ายกับการอุปมา อาจทำได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบเหตุการณ์ วัตถุ หรือความคิดกับโลกของสรรพสิ่ง หรือขอบเขตของความจริงที่ปรากฏให้เห็น การบอกความเปรียบเทียบกับความจริง คือ นำสิ่งที่เป็นนามธรรมเชื่อมโยงกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น “ด้าเหมือนถ่าน” “ชาวเหมือนหยวก” “แข็งยังกับหิน” เป็นต้น

๒.๕.๔ การบอกความหมาย เป็นการถ่ายทอดความคิดให้ผู้รับสารค้นหาความหมายที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และช่อนอยู่ในถ้อยคำ การบอกความหมายอาจบอกตรง ๆ หรืออาจมีความหมายแฝงไว้ที่ผู้รับสารจะต้องตีความเอง ขณะที่ผู้ถ่ายทอดความคิดอาจบอกความหมายโดยใช้สัญลักษณ์ ซึ่งอาจควบคู่ไปกับการเปรียบเทียบ และอาจมีการเสนอภาพพจน์ประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการใช้สัญลักษณ์ จึงเป็นหน้าที่ของผู้รับสารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการตีความหมายของสารที่ผู้ถ่ายทอดสื่อออกมา

๒.๕.๕ การบอกอารมณ์ เป็นการถ่ายทอดความคิดที่มีองค์ประกอบหลายอย่าง คือ ความรู้สึกทางอารมณ์ ซึ่งอาจอ่านความรู้สึกได้จากสีหน้าและถ้อยคำ หรือดูจากภาพประกอบถ้อยคำ อาจเป็นกริยาท่าทางตลอดจนความเคลื่อนไหว โดยการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาพวาดหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ รวมทั้งการใช้เสียงและภาษาเพื่อบ่งบอกถึงอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ (เบญจมาศ พลอินทร์. ๒๕๓๐: ๑๓-๑๙.)

อย่างไรก็ตาม รูปแบบและกลวิธีการถ่ายทอดความคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้สื่อสารหรือถ่ายทอดความคิดสามารถเสนอโดยผ่านการใช้ภาษาเป็นทางการ คือทางภาษาพูดและภาษาเขียนที่ประกอบด้วยวจนภาษาและอวจนภาษา ซึ่งจะช่วยให้การสื่อสารหรือการถ่ายทอดความคิดมีความครบถ้วน สมบูรณ์และชัดเจน น่าอ่าน น่าฟังมากขึ้น เช่น การนำเสนอความคิดโดยผ่านภาษาเขียนของสื่อสิ่งพิมพ์

คือ ภาษาหนังสือพิมพ์ จะเห็นว่ามี การพาดหัวข่าวด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่เล็กแตกต่างกัน ขนาดของ ตัวอักษรในการพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์จัดเป็นอวัจนภาษาประเภทหนึ่ง นอกจากนี้ ลักษณะของ เสียงพูดต่างๆ ที่ปรากฏในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ซึ่งแม้จะมีบทวิทยุ บทโทรทัศน์ และบทภาพยนตร์ที่เป็น ภาษาเขียน แต่บรรดาสรรพเสียงที่ระบุในบทวิทยุ บทโทรทัศน์และบทภาพยนตร์ ก็จัดเป็นอวัจนภาษาที่ใช้ ประกอบอวัจนภาษาที่เป็นภาษาเขียน

๒.๖ ลักษณะของภาษาวิชาการ

ในการเขียนเชิงวิชาการทุกประเภทจำเป็นต้องใช้ภาษาวิชาการ ซึ่งเป็นภาษาเฉพาะวงการประเภท หนึ่ง จึงควรทำความเข้าใจกับภาษาวิชาการว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร แตกต่างกับภาษาประเภทอื่นๆ อย่างไร

ภาษาวิชาการเป็นภาษาที่ใช้ในแวดวงวิชาการ โดยเฉพาะวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาหรือ แขนงวิชาด้านต่างๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากวิชาการตะวันตก ภาษาวิชาการที่แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย จนเกิดการเปลี่ยนเสียง เพี้ยนเสียงกลายเป็นคำพ้องทางมากมาย อันเป็นที่มาของศัพท์วิชาการในฐานะเป็น ภาษาวิชาการที่ใช้ในการเขียนเชิงวิชาการโดยเฉพาะ

ถ้าพิจารณาว่าภาษาวิชาการมีลักษณะเป็นอย่างไร อาจพิจารณาลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ ใช้ภาษาแบบแผน ภาษาวิชาการต้องใช้คำระดับที่เรียกว่า “ภาษาแบบแผน” เนื่องจากภาษามีหลายระดับตั้งแต่ระดับภาษาปากหรือภาษาพูด ระดับกึ่งแบบแผนและระดับแบบแผน อัน เป็นระดับที่ค่อนข้างเป็นกิจจะลักษณะ เป็นทางราชการเอาการเอางานและเป็นพิธีรีตอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายของภาษาแบบแผนไว้ว่า “น. ภาษา ที่ถือเป็นแบบฉบับที่จะต้องใช้เป็นแบบเดียวกันในโอกาสอย่างเดียวกับ...ภาษาที่ใช้เป็นทางการในโอกาส สำคัญ หรือใช้แก่บุคคลสำคัญหรือบุคคลสำคัญเป็นผู้ใช้ เช่น คำประกาศเกียรติคุณในการประกาศปริญญา บัตรกิตติมศักดิ์ คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรีในวันขึ้นปีใหม่ ภาษาระดับพิธีการก็เรียก” ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๕๖:๘๖๙.)

การให้คำจำกัดความหรือนิยามข้างต้นค่อนข้างมีความหมายแคบ เป็นการเน้นเฉพาะภาษาที่ต้อง ใช้เป็นการเฉพาะกิจเท่านั้น แต่ตามความเป็นจริง ภาษาแบบแผนมีความหมายกว้างกว่านี้ คือหมายถึง ภาษาเขียนหรือภาษาพูดที่ใช้กับบุคคลทั่วไป ที่มุ่งความจริงจัง เป็นงานเป็นการ โดยมีลักษณะน้ำเสียง เกร็งขมึม สุภาพ ตรงไปตรงมา ไม่มีลักษณะของการสอดแทรกอารมณ์ ความรู้สึกในลักษณะต่างๆ

ตัวอย่างการใช้ภาษาแบบแผน

อย่างไรก็ตาม นิทานทั้งสองเรื่องมีลักษณะที่แตกต่างกัน ประการแรกตัวละครเอกทั้งสอง มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ทิลล์ ออยแลนชปีเกลเป็นนักพนัน ไม่มีครอบครัวและเลี้ยงชีพ ด้วยการเป็นลูกจ้างชั่วคราวในงานหลากหลายอาชีพ ส่วนศรีธนญชัยอาศัยอยู่ในเมืองหลวง มีครอบครัว และเลี้ยงชีพด้วยการเป็นขุนนางรับใช้พระเจ้าแผ่นดิน ด้วยเหตุที่ตัวละครเอกทั้งสองมี

สถานภาพทางสังคมแตกต่างกันทำให้แรงจูงใจในการสร้างมุขตลกแตกต่างกันด้วย ประการที่สอง บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างสังคมเยอรมันกับสังคมไทย เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นิทานประเภทเดียวกันมีความแตกต่างกันเนื่องจากผู้เรียบเรียงได้นำองค์ประกอบและสภาพแวดล้อมในสังคมของตนสอดใส่ในนิทานด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ทิลด์ ออยแลนชปีเกลกับศรีธนญชัย (ศิริพร ศิริวรรณต์. ๒๕๔๔: ๓-๔.)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้ภาษาแบบแผนในหนังสือที่ปรับปรุงจากงานวิจัยระดับปริญญาโท ภาควิชาศิลปการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบศรีธนญชัยกับทิลด์ ออยแลนชปีเกลในฐานะนิทานมุขตลก” ในหัวข้อ “ความเป็นมาของปัญหา” มีรูปแบบการถ่ายทอดความคิดด้วยการเปรียบเทียบตัวละครเอกในนิทานสองเรื่องที่ใช้ในการศึกษา

๒.๖.๒ ใช้ภาษาราชการ ภาษาราชการคือภาษาที่ใช้สื่อสารในวงราชการและวิชาการ เช่น จดหมายติดต่อราชการ รายงานการประชุมของหน่วยงาน รายงานการวิจัย รายงานวิชาการสาขาต่างๆ ภาษาระดับทางการหรือภาษาถึงแบบแผนก็เรียก ภาษาที่รัฐบาลประกาศให้ใช้เป็นทางราชการ เช่น ประเทศไทยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ ประเทศสิงคโปร์ใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาฮินดี และภาษามลายูเป็นภาษาราชการ (ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔: ๘๖๙.)

ลักษณะของภาษาราชการคล้ายคลึงกับภาษาแบบแผน หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ภาษาราชการคือการใช้ภาษาแบบแผนโดยตรงนั่นเอง เนื่องจากภาษาราชการไม่อาจใช้ภาษาระดับอื่นได้ด้วยสาเหตุที่มีศักดิ์ต่ำไม่เหมาะสมกับภาษาที่ใช้ในราชการ ที่จำเป็นต้องมีลักษณะเอาการเอางาน จริงจัง เป็นทางการ โดยเฉพาะบรรดาประกาศและคำสั่งที่ออกโดยหน่วยงานราชการหรือองค์กรของรัฐหรือบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับราชการงานเมืองจะต้องใช้ภาษาราชการ ครอบคลุมถึงพระบรมราชโองการด้วย เช่น พระบรมราชโองการที่เป็นประกาศ เรื่อง ลาออกจากฐานันดรศักดิ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร มีข้อความดังต่อไปนี้

ประกาศ
เรื่อง ลาออกจากฐานันดรศักดิ์

ภูมิพลอดุลยเดช ปร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร
สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
ศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ได้นำ
ความขึ้นกราบบังคมทูล สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เป็น
ลายลักษณ์อักษรว่า ขอพระราชทานกราบบังคมทูลลาออกจากฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ ความทราบ
ฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาต

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เป็นปีที่ ๖๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

ในกรณีเดียวกันนี้ สื่อมวลชนได้เผยแพร่เอกสารข่าวของกระทรวงการคลัง ฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๕๗
ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ เรื่อง การชี้แจงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในฐานะประธาน
กรรมการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กรณีการพระราชทานเงินให้ท่านผู้หญิงศรีรัศมิ์ สุวะดี ข้อความว่า

ตามที่มีข่าวว่าท่านผู้หญิงศรีรัศมิ์ สุวะดี ได้รับเงินพระราชทานจากสำนักงานทรัพย์สิน
ส่วนพระมหากษัตริย์นั้น นายสมหมาย ภาษี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในฐานะประธาน
กรรมการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้ชี้แจงว่า สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้
ดำเนินการตามที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระ
ราชประสงค์ขอรับเงินพระราชทานจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เพื่อพระราชทาน
ให้ท่านผู้หญิงศรีรัศมิ์ สุวะดี ใช้ในการดำรงชีพและดูแลครอบครัวต่อไปแล้ว อนึ่ง ขอให้สื่อมวลชน
ทั้งหลายโปรดงดการนำเอกสารใดๆ ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะเผยแพร่ลงในสื่อทุกชนิดด้วย (“เอกสาร
รัฐมนตรีคลังแจง ๒๐๐ ล้าน พระราชทานศรีรัศมิ์” ไทยรัฐ; ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๗: ๑๖.)

ข้อสังเกตสำหรับการใช้ภาษาราชการข้างต้น นอกจากการใช้ภาษาแบบแผนแล้ว เนื่องจากเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชสำนักและพระราชวงศ์ จึงมีการใช้คำราชาศัพท์ซึ่งจัดเป็นภาษาราชการประเภทหนึ่งด้วย

๒.๖.๓ ใช้ศัพท์วิชาการ คำว่า “ศัพท์วิชาการ” หรือ “ศัพท์เทคนิค” (Technical term) เป็นคำศัพท์ที่ใช้ในแวดวงวิชาการ ในการเขียนเชิงวิชาการจำเป็นต้องใช้ภาษาวิชาการ ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการใช้ศัพท์วิชาการหรือศัพท์เทคนิค เนื่องจากศิลปวิทยาการใหม่ๆ ที่เผยแพร่มาจากต่างประเทศนั้น ไม่มีคำเรียกขานในภาษาไทย เมื่อจะกล่าวถึงคำภาษาต่างประเทศนั้นๆ เริ่มแรกก็ใช้วิธีทับศัพท์ แต่ออกเสียงเป็นภาษาไทย เช่น “กัณฑ์มันสยาม” มาจาก “Government of Siam” โดยเฉพาะชื่อชาวต่างประเทศเพี้ยนเสียงจนเกือบไม่รู้ชื่อเดิมคืออะไร เช่น “แมกฟาลัน” มาจาก “Macfalan” หรือคำ “ตะแลปแก๊ป” มาจากคำ “Telegraph” ซึ่งในสมัยหลังมีศัพท์บัญญัติว่า “โทรเลข” เป็นต้น

นอกจากการทับศัพท์ การใช้ศัพท์บัญญัติที่หมายถึงคำที่ตรา หรือกำหนดขึ้นไว้ให้ความหมายเฉพาะเป็นเรื่องๆ ไปนั้น ก่อนการจัดตั้งราชบัณฑิตยสถาน ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ การบัญญัติศัพท์ขึ้นใช้ในแวดวงวิชาการตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร กล่าวคือในรัชสมัยรัชกาลที่ ๔ ใช้วิธีทับศัพท์เป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ แต่มีการนำคำในภาษาบาลี-สันสกฤตมาใช้แทนคำทับศัพท์บ้าง ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๖ มีการบัญญัติศัพท์ด้วยคำภาษาบาลี-สันสกฤตและคำไทยด้วยส่วนในรัชกาลที่ ๗ ก็ยังมีทั้งการทับศัพท์และใช้ศัพท์บัญญัติ

หลังจากจัดตั้งราชบัณฑิตยสถานแล้ว รัฐบาลได้มอบหมายให้ทำหน้าที่บัญญัติศัพท์วิชาการเป็นภาษาไทย โดยในเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๕ ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๘ คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาบัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้น และมอบหมายให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปไตยประพันธ์ ทรงเป็นผู้ดำเนินการ (มงคล เดชนครินทร์. ๒๕๕๕: ๑-๓)

อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่าศัพท์บัญญัติบางคำไม่เป็นที่นิยมใช้หรือไม่ “ติดตลาด” เช่น มีเรื่องเล่าว่า คำ “ฟุตบอล” (Football) เคยบัญญัติศัพท์ว่า “หมากแข้ง” แต่ผู้คนนิยมใช้คำทับศัพท์จนคำว่า “หมากแข้ง” ต้องหายไป เช่นเดียวกับศัพท์บัญญัติสมัยหลังที่ใช้แทน คำว่า “คอมพิวเตอร์” (Computer) คือ “สมองกล” และ “คณิตกรรม” ก็นิยมทับศัพท์จนไม่มีผู้ใดใช้ศัพท์บัญญัติอีกต่อไป

การใช้ศัพท์วิชาการจึงเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของภาษาวิชาการที่ทำให้มีความแตกต่างกับภาษาทั่ว ๆ ไป

ตัวอย่างการใช้ศัพท์วิชาการ

ประวัติ, ปฏิรูป

เมื่อเกิดความไม่พอใจขึ้นจนเป็นภัยแก่ความสงบ แต่ยังไม่ได้เป็นเหตุขึ้น ภาษาอังกฤษเรียกว่า Unrest ไทย ใช้ว่า ระส่ำระสาย

ถ้าเกิดเป็นเหตุทำลายความสงบ แต่ไม่จำเป็นจะขัดขึ้นอำนาจของแผ่นดินแล้ว ภาษาอังกฤษเรียกว่า riot ไทย ใช้ว่า จลาจล

ถ้าขัดอำนาจของแผ่นดิน แม้แต่เพียงการคิดคดยังไม่ได้คิดร้ายก็เข้าในเกณฑ์กบฏ ซึ่งศัพท์แปลว่า คด ภาษาอังกฤษ ใช้ว่า treason คดหรือคิดคด = false ททรยศ = treacherous กบฏ = treason

ถ้าทำลายความสงบและขัดอำนาจปกครอง ในขั้นต้น เรียกว่า rising = ือขึ้น ถ้าขยายเขตกว้างออกไป เรียกว่า insurrection = ลุกกลาม ถ้าขัดอำนาจอย่างจริงจัง จึงเรียกว่า revolt = กระด้างขึ้น ถ้าทหารกระด้างขึ้น เรียกว่า muting ถ้าเหตุกลายเป็นการรบพุ่งกันใหญ่โต เรียกว่า rebellion = แข็งเมือง ถ้ารบกันเป็นระเบียบอย่างสงคราม เรียกว่า civil war = คี๊กกลางเมือง

นี่เป็นวิธีเรียนคำที่ดีอย่างหนึ่ง เพราะหัดใช้ซึ่งนำหนักของคำ และหัดให้พิจารณาลักษณะแห่งความหรือนิยัติศัพท์ (definition)

ส่วนคำว่า ปฏิรูป นั้นลำบากหน่อยหนึ่ง เพราะในภาษาบาลีใช้เป็นคุณศัพท์อย่างที่เราได้กล่าวแล้ว และเราเอามาใช้เป็นยากิน เพราะในภาษาไทยเราไม่ผู้จะนิยมสรว้อยทำคำเป็นเครื่องจำแนกจิวภาค

ในคำนี้อีกนะแหละ มีท่านนักภาษานอกเรา re-แปลว่า “ทำใหม่” ไม่ใช่ทำให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นควรใช้ว่า “ปุนรูป” แต่เป็นด้วยท่านเข้าใจภาษาอังกฤษผิด เพราะว่า ตั้งรูปใหม่ หรือ ปุนรูป ภาษาอังกฤษใช้ว่า re-form แบ่งออกเป็น ๒ ตอน มีเส้นขีดติดกัน และเขาอ่านว่า “รีฟอร์ม” แต่คำที่เขาแปลนั้น คือ คำว่า reform อ่านว่า “รีฟอร์ม” แปลว่า แก้รูปให้ดีขึ้น หรือแก้ให้ดีขึ้น (พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ๒๕๔๔ : ๒๖๙ - ๒๗๐)

การใช้ศัพท์วิชาการในการเขียนข้างต้น ทำให้เป็นการเขียนเชิงวิชาการ ด้วยการใช้ภาษาวิชาการในการอธิบายและเปรียบเทียบคำต่าง ๆ ที่ใช้ในภาษาอังกฤษและภาษาไทย คำที่นำมาอธิบายและเปรียบเทียบมีความแตกต่างของความหมายตามน้ำหนักของคำที่ไม่เท่ากัน

๒.๖.๔ ใช้ศัพท์เฉพาะวิชา นอกจากการใช้ศัพท์วิชาการดังกล่าวแล้ว ยังมีศัพท์อีกประเภทหนึ่งซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับศัพท์วิชาการ ถ้าพิจารณาเพียงผิวเผินจะเห็นว่าไม่มีความแตกต่างกัน และน่าจะใช้แทนกันได้ แม้แต่เป็นราชบัณฑิตยสถานก็ยังให้คำนิยามความหมายของ “คำศัพท์เฉพาะ

วิชา” และ “ศัพท์บัญญัติ” ซึ่งเป็นศัพท์วิชาการไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จนมีลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือ “ศัพท์เฉพาะวิชา” มีความหมายว่า “น. คำที่ตราหรือกำหนดขึ้นใช้ในแต่ละวิชา เช่น ปฏิชีวนะ ประสพการณ์ มลพิษ ส่วน “ศัพท์บัญญัติ” หมายถึง “น. คำที่ตราหรือกำหนดขึ้นไว้ให้มีความหมายเฉพาะ เป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น โทรทัศน์ ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ” (ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๕๖ : ๑๑๓๙)

การใช้ศัพท์เฉพาะวิชาจะปรากฏในการเขียนเชิงวิชาการแต่ละสาขาวิชา ที่จำเป็นต้องใช้ศัพท์เฉพาะวิชานั้น ๆ ไม่เช่นนั้นเนื้อหาสาระอาจไม่ครบถ้วน สมบูรณ์หรือไม่ชัดเจนแจ่มแจ้งเท่าที่ควร จนผู้รับสารไม่สามารถรับสารหรือการถ่ายทอดได้ตามวัตถุประสงค์

เมื่อเขียนงานวิชาการในสาขาวิชาใดหรือศาสตร์แขนงใด การใช้ศัพท์เฉพาะวิชาจึงมีความจำเป็น เช่น ถ้าเป็นวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์ ก็ใช้ศัพท์เฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ ขณะที่ถ้าเป็นวิชาการสาขา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ก็หลีกเลี่ยงศัพท์เฉพาะวิชาในสาขาวิชานั้น ๆ มิได้ แม้แต่เนื้อหาเกี่ยวกับ โหราศาสตร์ ก็จะเต็มไปด้วยศัพท์เฉพาะวิชาโหราศาสตร์ ที่ไม่สามารถใช้ศัพท์วิชาการทั่ว ๆ ไปทดแทนได้ เช่น การทำนายหรือพยากรณ์ว่า “ถ้าลัคนาจรไปอยู่ในราศีอัมพ และลัคนาแทรกไปตกอยู่ในราศีอัมพ และลัคนาแทรกไปตกอยู่ในราศีกิตะ หรือราศีนระ ชะตาผู้นั้นเสมอตัวคือเป็นสถานกลาง” (ห้องโหราศรัทธา โพรธิ. ๒๕๒๐ : ๓๗๐.) คำศัพท์เฉพาะวิชาในข้อความนี้ คือ คำว่า “ลัคนาจร” “ราศีอัมพ” “ราศีกิตะ” “ราศีนระ” ซึ่งมีใช้ในโหราศาสตร์โดยตรง แม้คำบางคำอาจเป็นศัพท์วิชาการทั่วไป แต่เมื่อนำมาใช้ในวิชา โหราศาสตร์ก็กลายเป็นศัพท์เฉพาะวิชาไป เช่น คำ “อิตถะ” “กะภูมพะ” “สุหัชชะ” “พันธุ” “ปุตตะ” “อริ” “ปัตนิ” “หิณะ” เป็นต้น

ตัวอย่างการใช้ศัพท์เฉพาะวิชา

ในความคิดของข้าพเจ้าแล้วกลับมีความคิดเห็นว่า

๑. คำว่า “อมร” หรือ “อมรา” ในพจนานุกรมไทยนั้น น่าจะเป็นคำทับศัพท์ที่ได้มาจาก พระนามของเทพเจ้าอะมอน-รา (Amon-Ra) ซึ่งเป็นทั้งพระอินทร์และพระสุริยเทพของชาว ไอยคุปต์ ที่ชาวอารยันนำมาใช้ในภาษาสันสกฤต และมีการยืมคำมาใช้ในภาษาไทยอีกต่อหนึ่ง คือ

อะมอน-รา (Amon-Ra)

(ออกเสียงว่า อัม-มอน-รา น่าจะถูกตั้งชื่อว่า)

อมรา (ในพจนานุกรมออกเสียง อ่านว่า อะมะระ แต่ น่าจะออกเสียงว่า อัมมะระ จะถูกต้องกว่า)

อมร (พจนานุกรมออกเสียง อ่านว่า อะมอน เป็นการย่อเสียงลงมาจากคำเดิม)

หากคำ อมรา, อมร เป็นคำทับศัพท์ที่เกิดจากคำว่า อะมอน-รา (Amon-Ra) คำศัพท์บาง คำในพจนานุกรมไทย ก็น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงความหมายไปบ้างดังนี้ คือ

คำศัพท์	ความหมาย
อมรา, อมร	พระนามหนึ่งของพระอินทร์
อมราวดี	ชื่อเมืองของพระอินทร์หรือพระสุริยเทพ
อมรโคยานทวิป (อมร+โค+ยาน+ทวิป)	ทวิปแห่งศาสนาหรือลัทธิบูชาพระอาทิตย์ หรือพระสุริยเทพ
อมรบดี	พระอินทร์หรือพระสุริยเทพผู้เป็นใหญ่
อมรราช	พระอินทร์หรือพระสุริยเทพผู้เป็นราชาแห่ง เทวดา
อมรินทร์	พระอินทร์หรือพระสุริยเทพผู้เป็นใหญ่

(ชาฎ ศรีเจริญ. ๒๕๕๕ : ๔๘ – ๔๙.)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการวิเคราะห์ที่มาของคำว่า “อมร” และ “อมรา” ในพจนานุกรมภาษาไทย ที่ผู้เขียนเห็นว่าน่าเป็นคำทับศัพท์จากคำ “อะมอน-รา” (Amon-Ra) ของชาวอียิปต์ แล้วกลายมาเป็นพระอินทร์ในศาสนาพราหมณ์ของชาวอารยัน และพระอินทร์ในคติของชาวพุทธ การวิเคราะห์นี้มีการใช้ศัพท์เฉพาะวิชาในสาขาภาษาศาสตร์ เพื่ออธิบายความเป็นมาและความน่าจะเป็นของคำปัญหา คือ “อมร” และ “อมรา”

ลักษณะของภาษาวิชาการที่ประการดังกล่าว จัดเป็นลักษณะสำคัญที่สามารถเห็นได้เด่นชัด ทำให้ภาษาวิชาการมีความแตกต่างจากภาษาเฉพาะวงการอื่น ๆ

๒.๗ แนวปฏิบัติการใช้คำให้มีประสิทธิผล

การใช้คำมีความสำคัญต่อการเขียนทุกประเภท ไม่เฉพาะการเขียนในเชิงวิชาการเท่านั้น ยิ่งเป็นการเขียนเชิงวิชาการยิ่งมีความสำคัญที่ผู้เขียนต้องมีความสามารถในการเลือกสรรถ้อยคำที่จะใช้ให้เหมาะสมกับการเขียนแต่ละประเภท การเขียนเชิงวิชาการมิได้หมายความว่าต้องใช้ถ้อยคำสำนวนให้เป็นวิชาการเกินไป จนยากแก่การทำความเข้าใจ หรือใช้คำง่าย ๆ ฟุ้ง ๆ ก็อาจไม่สามารถสนองตอบวัตถุประสงค์ของการเขียนเชิงวิชาการนั้น ๆ ได้เช่นเดียวกัน

ต่อไปนี้เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกใช้คำให้เหมาะสมในการเขียนเชิงวิชาการ

๒.๗.๑ ใช้คำให้ตรงความหมายและชัดเจน คำ คือ เสียงที่มีความหมาย ถ้าเสียงที่ไม่มีความหมายเป็นเพียง “พยางค์” คำแต่ละคำมีความหมายไม่เหมือนกัน มีทั้งความหมายตรงตามตัวอักษรและความหมายในเชิงเปรียบเทียบหรืออุปมา เช่น คำว่า “กิน” มีความหมายว่า “เือง” และ “ครอง” เช่น “กินเมือง” ก็ได้ คำบางคำมีความหมายที่กว้างและแคบ เช่น คำ “รับประทาน” หมายถึง “กิน” และ “รับสิ่งของจากเจ้านายชั้นพระองค์เจ้า” ขณะที่บางคำก็มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น

“เกี่ยวข้อง เกี่ยวพัน เกี่ยวเนื่อง” รวมถึงคำที่มีความหมายต่างกันแต่พ้องเสียงกัน เช่น “กาน การ กานต์ กภาพ กาล การณ์ กาญจน์” ตลอดจนคำที่มีรูปลักษณะและเสียงต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนกัน เช่น คำ “ผู้หญิง” อาจใช้คำอื่นได้อีกหลายคำ คือ “สตรี อีสตรี อรนุช ทรามวัย นางเยาว์ ยูพยง ยูพา เยาวเรศ พฐุ นางคราญ นางนุช นางพะงา นางนาล นางโพธ นางราม นางลักษณ์ นารี” เป็นต้น การเลือกใช้แต่ละคำให้ตรงกับความหมายและความต้องการจะสื่อสารหรือถ่ายทอดความคิดได้ชัดเจน

๒.๗.๒ ใช้คำให้ถูกต้องตามประเภทของคำ นอกจากมีความหมายต่างกัน คำต่าง ๆ ยังมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของคำ กล่าวคือ มีทั้งคำมูล คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน คำสมาส และคำสนธิ ในภาษาบาลีและสันสกฤต ปัจจุบันมีการสนธิคำขึ้นใช้ในการเขียนค่อนข้างมาก เกิดคำใหม่ ๆ ในภาษา แต่อาจต้องระมัดระวังมิให้เผลอเกินไป เช่น เกิดคำว่า “ธนาธิปไตย” “อำมาตยาธิปไตย” “บาทาธิปไตย” ก่อนหน้านี้เกิดคำว่า “เพติโคทาธิปไตย” มาจากคำ “เพติโคท” กับคำ “อธิปไตย” คำ เพติโคท (Petticoat) คือ ซับในที่ใช้กับกระโปรงของสตรี ความหมายของคำสนธินี้คือ “ความเป็นใหญ่ของ เพติโคท” ซึ่งหมายถึงสตรีนั่นเอง เช่นเดียวกับคำว่า “ภริยาธิปไตย” นอกจากนี้ ยังมีคำสนธิ “ทักษิโนมิคส์” ปรากฏในบทความและพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ นำเป็นคำสนธิระหว่างคำภาษา สันสกฤต คือ “ทักษิณ” ซึ่งเป็นชื่อนายกรัฐมนตรีในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๙ กับคำ “อีโคโนมิคส์” (Economics) คำสนธินี้จึงมีความหมายถึง “สภาพเศรษฐกิจแบบทักษิณ” หรือ “เศรษฐกิจของทักษิณ”

ตัวอย่างการใช้คำประเภทต่างๆ

๑. คำซ้ำ เช่น ลูก ๆ หลาน ๆ เปื้อน ๆ อยาก ๆ ดี ๆ ชั่ว ๆ ไป ๆ มา ๆ เป็นต้น
 ๒. คำซ้อน เช่น บ้านเมือง แก่นสาร เปิดเผย เปื้อนนาย ชั่วดี ถิ่นห่าง ยากดี มีเงิน ข้าวปลา บาปบุญคุณโทษ รักนวลสงวนตัว บอกเก่าเล่าสืบ (ใช้เพี้ยนเป็น บอกเล่าเก่าสืบ) คี๊กเหนื่อเสื่อใต้ (ใช้เพี้ยนเป็น คี๊กเสื่อเหนื่อใต้) ลดวาราศอก (ใช้เพี้ยนเป็น ลดวาราศอก) ฐู้แจ้งเห็นจริง กู้หนี้ยืมสิน เป็นต้น
 ๓. คำประสม เช่น วงแขน ที่นอน กันชน เลือกลง ขวัญหาย บานไม่รู้โรย แก้มแหม่ม สรรพสินค้า เป็นต้น
 ๔. คำสมาส เช่น ประกาศนียบัตร นิติบุคคล เจตคติ (Attitude) ภาพพจน์ (Figure of Speech) มลพิษ (Pollution) มานุษยวิทยา (Anthropology) อิสราภาพ (Freedom) เป็นต้น คำสมาสเหล่านี้ล้วนเป็นศัพท์บัญญัติ เป็นศัพท์วิชาการและเป็นศัพท์เฉพาะวิชาในขณะเดียวกัน
 ๕. คำสนธิ เช่น “สุโขทัย อรุโณทัย โลกาวัดัน” (โลกา+อวิวัตัน) หมายถึง ความเป็นไปหรือความเป็นอยู่ของโลก หรือการกระจายไปทั่วโลกอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว เป็นศัพท์บัญญัติของคำ “Globalization” “ไฮเทค+อนุกรรม” (ไฮเทค+ทัศน+อนุกรรม)
- ข้อสังเกต คือมีคำในภาษาแบบแผนและภาษาราชการจำนวนมากที่มีลักษณะเป็นทั้งคำสมาสและคำสนธิรวมกันอยู่ในคำเดียวกัน เช่น “พระบรมราชูปถัมภ์” (พระ+บรม+ราช+อุปถัมภ์) คำสมาส คือ

“พระบรมราช” (พระ+บรม+ราช) สันธิกับคำ “อุปถัมภ์” คำ “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” แยกเป็นคำสนธิ คือ “จุฬาลงกรณ์” (จุฬา+อลงกรณ์) และคำสมาส คือ “มหาวิทยาลัย” (มหา+วิทยาลัย) และคำ “วิทยาลัย” ในคำสมาสก็เป็นคำสนธิด้วย คือ “วิทย+าลัย” เป็นต้น

๒.๗.๓ ใช้คำให้เหมาะสมกับประเภทของการเขียน ข้อนี้หมายความว่า ถ้าเขียนผลงานวิชาการประเภทใดต้องใช้ถ้อยคำภาษาให้สอดคล้องกับผลงานนั้น ๆ เนื้อหาผลงานวิชาการแต่ละประเภท แม้จะได้ชื่อว่าเป็นการเขียนเชิงวิชาการเหมือนกัน แต่ก็มีลักษณะแตกต่างกันดังกล่าวมาแล้ว เช่น ถ้าเป็นตำราและหนังสือวิชาการจะมีผู้อ่านค่อนข้างกว้างขวางกว่าเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอน ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับวิชาการสาขาใดสาขาหนึ่งเช่นเดียวกัน แต่การใช้ถ้อยคำภาษาจะไม่เฉพาะเจาะจงมากเท่ากับที่ใช้ในเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอน ที่มุ่งให้นักศึกษานักศึกษาใช้ประกอบการเรียนการสอนโดยเฉพาะ เช่นเดียวกับการใช้ถ้อยคำภาษาในบทความวิชาการจะไม่เน้นการใช้ศัพท์วิชาการ ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เฉพาะวิชาโดยไม่จำเป็น หรือใช้เท่ากับตำราหรือหนังสือวิชาการ เนื้อหาบทความวิชาการมักเผยแพร่ในวารสารวิชาการที่เน้นความเรียบง่ายมากกว่า แม้จะเป็นผลงานวิชาการเช่นเดียวกัน ขณะที่ถ้าเป็นรายงานผลการวิจัยก็จะใช้ถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น คำประเภทสมมุติฐาน ตัวแปร ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม คำสำคัญ นิยามศัพท์ การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อมูล อภิปรายผล เป็นต้น

๒.๗.๔ ใช้คำให้ถูกต้องตามหลักภาษา ข้อนี้แตกต่างจากข้อ ๒.๗.๒ ที่ให้ใช้คำให้ถูกต้องตามประเภทของคำ เช่น การใช้คำบุพบท คำสันธานที่มักใช้สับสนปนเปกัน จนแยกไม่ออกว่าคำใดควรใช้อย่างไร เป็นต้นว่า คำบุพบท “แก่ แต่ ต่อ”

๑. พวกเราถวายเป็นภัตตาหารแก่พระสงฆ์

๒. อย่าถามว่าประเทศชาติจะให้อะไรแก่ท่าน แต่จงถามว่าท่านจะให้อะไรแก่ประเทศของท่านบ้าง

๓. อัยการสูงสุดมีมติสั่งฟ้องอดีตนายกรัฐมนตรีต่อศาลฎีกาในแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่ ๑ ต้องใช้ “แก่” ขณะที่ประโยคที่ ๒ ใช้ “แก่” ส่วนประโยคที่ ๓ ใช้ “ต่อ” ถูกต้องแล้ว แต่ไม่ต้องมีคำ “ใน” มีข้อสังเกตในการใช้คำบุพบท “โดย” ที่แปลว่า “ด้วย ตาม” เช่น ใช้คำ “โดย” แทนคำภาษาอังกฤษ “by” ในประโยคที่ว่า “นวนิยาย เรื่อง “เกมลูกแก้ว” แต่งโดย เฮอร์มานน์ เฮสเส และแปลโดย “สดีไล” “ ประโยคที่ถูกคือ เฮอร์มานน์ เฮสเส เป็นผู้แต่งนวนิยายเรื่อง “เกมลูกแก้ว” และ “สดีไล” เป็นผู้แปล

ในขณะที่นักเขียนบางคนคิดใช้คำว่า “โดย” โดยไม่จำเป็น แต่กลายเป็นความเคยชิน เช่น คอลัมน์นิสต์อาวุโส “สุม” แห่ง “ไทยรัฐ”

ที่นี้ก็มาถึงสถาบันระดับอุดมศึกษาที่กลุ่ม ปตท. ได้ลงมือสร้างอาคารและปรับปรุงภูมิทัศน์ของวิทยาเขตขนาด ๗๐๐ กว่าไร่ จนใกล้แล้วเสร็จพร้อมจะเปิดรับนักศึกษาเช่นกัน

แต่ก็จะเป็นการสอนในระดับปริญญาโทกับปริญญาเอกเท่านั้น ไม่รับในระดับปริญญาตรี โดยวัตถุประสงค์ก็อย่างที่เรียนไว้บ้างแล้ว...ว่าจะเป็นการผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เลิศในระดับโลก เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศและสร้างความสำเร็จอย่างยั่งยืน

.....

รับอาจารย์คุณภาพระดับโลกได้มาแล้วจำนวนหนึ่ง รวมถึงอาจารย์ ผู้ช่วยสอนหรือ ผู้ช่วยวิจัยอีกจำนวนหนึ่ง และขั้นต่อไปคือการรับนักศึกษาเข้าเรียน ทั้งระดับปริญญาโทและเอก

โดยจะใช้สูตร ๑ : ๓ : ๕ คือ อาจารย์ ๑ คน นักวิจัยหลังปริญญาเอก ๓ คน และนักศึกษา ๕ คน เกาะกลุ่มเรียนกันเป็นทีม คงจะเป็น ๓ ปี หรือ ๕ ปี (“ซูม” ๒๕๕๘ : ๕)

คำว่า “โดย” ที่อยู่ต้นย่อหน้าในข้อความข้างต้น เห็นได้ว่าน่าเป็นคำที่เกินเข้ามาโดยไม่จำเป็น และไม่มี ความหมายเพิ่มเติมแต่ประการใด เป็นความเคยชินของผู้เขียนมากกว่าที่จะเจาะจงใช้ จึงควรตัดออก ยิ่งเขียนนำหน้าย่อหน้าด้วย ยิ่งไม่เหมาะสม เพราะคำนี้สมควรซ่อนอยู่ภายในประโยคหรือข้อความ แทนออกหน้าเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่

นอกจากนี้ มีข้อน่าสังเกตคำว่า “โดย” มักใช้คู่กับคำอื่นและมีความหมายกว้างขวางออกไปอย่าง หลากหลาย เช่น “โดยเจตนา” ในภาษากฎหมาย “โดยทุจริต” ก็เป็นภาษากฎหมาย คือ เพื่อแสวงหา ประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น “โดยปริยาย” คือ โดยอ้อม โดย ความหมายเปรียบเทียบ โดยขยายความหมายออกไป “โดยพยัญชนะ” หมายถึงตามตัวหนังสือ ตาม ศัพท์ “โดยสังเขป” โดยย่อ โดยใจความย่อ เช่น กล่าวโดยสังเขป “โดยสาร” หมายถึง เดินทางไปด้วย เช่น โดยสารรถเมล์ คนโดยสาร “โดยสิ้นเชิง” หมายถึง ทั้งหมด ทั้งสิ้น ทุกประการ “โดยสุจริต” เป็น ภาษากฎหมายเช่นกัน หมายถึง โดยบริสุทธิ์ใจ ประพฤติชอบ โดยไม่รู้ถึงข้อมูลที่เป็นเหตุไม่ชอบ “โดย เสด็จ” เป็นคำราชาศัพท์ หมายถึง ติดตามพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศ์ “โดยอรรถ” หมายถึง ตาม เนื้อความ เช่น “แปลภาษาบาลีโดยอรรถ” (ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๕๖ : ๔๔๘.)

อีกคำหนึ่งที่มีการใช้กันคือ “โดยคุณ” คำว่า “คุณ” หรือ “คุณภาพ” แปลว่า อาการหนึ่งซึ่ง แสดงถึงการยอมรับ เช่น “ผู้ใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม อย่างเพ่งกระหม่อมย่อมถือว่าผู้ถูกกระทำจะต้อง คิโรราบโดยคุณ”

๒.๗.๕ ใช้คำพังเพย คำคม สุภาษิตและสำนวนประกอบให้เหมาะสม แม้การ เขียนเชิงวิชาการจะเป็นความจริงจัง เอาการเอางาน ตรงไปตรงมา จึงใช้คำที่มีความหมายตรงตัวอักษร เป็นด้านหลัก แต่บางครั้งในบางบริบทของข้อความที่เป็นวิชาการก็ได้สอดแทรกถ้อยคำที่เป็นคำพังเพย คำ

คม หรือสุภาสิต ตลอดจนจำนวนต่างๆ ลงไปในข้อความนั้นๆ ให้เหมาะสม นอกจากนี้ส่วนเสริมให้การเขียนเชิงวิชาการน่าสนใจมีสาระเพิ่มขึ้นแล้ว ยังสะท้อนถึงความรอบรู้ในการใช้ศิลปะทางภาษาได้อย่างน่ายกย่องด้วย

๒.๗.๖ ใช้คำให้หลากหลาย ไม่ใช่คำซ้ำๆ กันในบริบทเดียวกัน ข้อแนะนำนี้หมายถึง การเขียนเชิงวิชาการที่หวังประสิทธิผลต้องหมั่นเลือกสรรใช้ถ้อยคำให้มีความหลากหลายที่เรียกว่า “การหลีกคำ” คือไม่ใช่คำซ้ำซากหรือคำเดิมๆ ที่มีสาเหตุมาจากการไม่หาคำที่เหมาะสมมาใช้แทนคำเดิม เช่น ในการเรียบเรียงบทที่ ๒ ของรายงานการวิจัยที่ว่าด้วย “เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง” หรือ “แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง” ผู้วิจัยบางคน อ้างอิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการกล่าวเรียงลำดับ โดยใช้รูปแบบและถ้อยคำเดียวกัน ดังตัวอย่าง

จิรบุญย์ ทศนบรรจง (๒๕๓๔) ได้ศึกษาเรื่อง.....

.....

มาณิษา พิศาลบุตร(๒๕๓๓) ได้ศึกษาเรื่อง.....

.....

พรทิพย์ ท่วมเรีงรัมย์ (๒๕๓๖) ได้ศึกษาเรื่อง.....

.....

แม้จะเป็นรูปแบบหรือข้อกำหนดของการเรียบเรียงรายงานผลการวิจัยโดยทั่วไปก็ตาม แต่อาจหลีกเลี่ยงการใช้คำเดิมๆ ด้วยวิธีใช้คำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันหรือมีความหมายเดียวกันมาใช้แทนได้ เช่น ใช้คำ “ค้นคว้า” “วิจัย” “วิเคราะห์” “อภิปราย” “อธิบาย” “สังเคราะห์” หรือคำอื่นๆ แทนคำว่า “ศึกษา” นอกจากนี้ หน้าชื่อเจ้าของงานวิจัยแต่ละชื่ออาจใช้ถ้อยคำนำหน้าที่น่าสนใจ ซึ่งจะทำให้มีลักษณะเป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละย่อหน้า หรืองานวิจัยแต่ละเรื่องให้บูรณาการเข้าด้วยกัน อันเป็นหลักการสำคัญของการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องไม่ใช่การศึกษาแบบแยกส่วนหรือแยกกล่าวเป็นเฉพาะเรื่องๆ ไป ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนดังนี้

ขณะที่มาณิษา พิศาลบุตร(๒๕๕๓) ค้นคว้าเรื่อง.....

.....

เช่นเดียวกับพรทิพย์ ท่วมเรีงรัมย์ (๒๕๓๖)วิจัยเรื่อง.....

.....

ในการเรียบเรียงเนื้อหาผลงานทางวิชาประเภทอื่นๆ ที่มีการอ้างอิงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ก็ควรใช้คำที่หลากหลาย เพื่อเชื่อมโยงให้ข้อมูลได้หลอมรวมเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งถ้าเป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของแหล่งข้อมูล การใช้คำที่หลากหลายจะช่วยให้การเปรียบเทียบนั้นๆ เด่นชัดยิ่งขึ้น พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

วัชรระ ชีวะโกเศรษฐ (๒๕๕๔ : ๒๐.) กล่าวว่า.....

.....

.....
บุญชัย ใจเย็น (๒๕๕๕: ๕๐-๕๑) กล่าวว่า.....

.....
พลาติคัย สิทธิธัญกิจ (๒๕๕๕: ๑๑๙) กล่าวว่า.....

.....
ศุภาศิริ สุพรรณเภสัช (๒๕๕๗: ๑๗๙) กล่าวว่า.....

การใช้คำซ้ำๆ ว่า “กล่าวว่า” เป็นความน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจและขาดความเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกัน ควรปรับเปลี่ยนดังนี้

วัชร ชีวะโกเศศรัฐ (๒๕๕๔: ๒๐.) กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า.....

.....
เช่นเดียวกับบุญชัย ใจเย็น (๒๕๕๕: ๕๐-๕๑) ที่มีความเห็นสอดคล้องว่า.....

.....
ตรงกันข้ามกับพลาติคัย สิทธิธัญกิจ (๒๕๕๕: ๑๑๙) ที่กลับมีความเห็นว่า.....

.....
ส่วนศุภาศิริ สุพรรณเภสัช (๒๕๕๗: ๑๗๙) วิเคราะห์มุมมองกลับของประเด็นนี้ไปอีกทางหนึ่งว่า.....

จะเห็นได้ว่ากลวิธีการใช้คำให้มีความหลากหลายในบริบทเดียวกัน จัดเป็นเสน่ห์ส่วนหนึ่งของการเขียนเชิงวิชาการ ที่ทำให้ผลงานมีประสิทธิผล

๒.๗.๖ ไม่ใช่คำภาษาถิ่น คำเฉพาะวงการและคำเฉพาะกลุ่มโดยไม่จำเป็น ดังกล่าวแล้วว่าการเขียนเชิงวิชาการเน้นการใช้ภาษาแบบแผน ภาษาราชการและภาษาวิชาการ ที่ประกอบด้วยศัพท์บัญญัติ ศัพท์เฉพาะวงการและศัพท์เฉพาะกลุ่ม แต่ก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ไม่ใช่มากจนเผลอจนทำให้การเขียนเชิงวิชาการด้อยค่าลงได้ เนื่องจากเต็มไปด้วยศัพท์แสงจนหนักสมอง ไม่เชิญชวนให้อ่าน โดยเฉพาะการทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศที่มีหลักการว่า ให้เขียนคำภาษาต่างประเทศนั้นเป็นภาษาไทย แล้ววงเล็บคำต่างประเทศ การวงเล็บให้ทำเพียงครั้งแรกที่กล่าวถึงคำต่างประเทศนั้น ไม่ต้องตามวงเล็บทุกครั้ง ถ้าเป็นข้อมูลที่แปลมาก็ให้วงเล็บเฉพาะคำหรือข้อความที่จำเป็นตามความเหมาะสม

เรื่องล้อข้างต้นมีเจตนาล้อเลียน เทพนิยายเยอรมัน เรื่อง “สโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด” ของ “พี่น้องตระกูลกริมม์” (Brothers Grimm) ซึ่งประกอบด้วย จาคอบ ลุดวิก คาร์ล กริมม์ (Jacob Ludwig Carl Grimm) และ วิลเฮล์ม คาร์ล กริมม์ (Wilhelm Carl Grimm) ผู้เป็นเจ้าของเพลงพื้นบ้าน และนิทานพื้นบ้านในชื่อ “เทพนิยายกริมม์” (Grimm's Fairy Tales) ผลงานเหล่านี้

ตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในช่วง ค.ศ. ๑๘๑๒-๑๘๑๕ ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติม ถึงเจ็ดครั้งระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๑๙ และ ค.ศ. ๑๘๕๗ เมื่อมีการแปลเป็นภาษาอังกฤษในชื่อเรื่องว่า “นิทานเยอรมันเป็นที่นิยม” (German Popular Tales) ในช่วง ค.ศ. ๑๘๒๓-๑๘๒๖ หลังจากนั้นก็มีการแปลอีกมากมายในชื่อต่างๆ เทพนิยายกริมม์ประกอบด้วยนิยายและนิทานต่างๆราว ๒๐๐ เรื่อง ส่วนใหญ่คัดแปลงจากข้อมูลที่เป็นมุขปาฐะ นิยายที่มีชื่อเสียงที่สุด เช่น เรื่อง “สโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด” (Snow White) “หนูน้อยหมวกแดง” (Little Red Riding Hood) “เจ้าหญิงนิทรา” (Sleeping Beauty) และ “ห่านทองคำ” (The Golden Goose) เป็นต้น (Merriam-Webster's Encyclopedia of Literature. ๑๙๙๕ : ๔๙๔)

ข้อมูลข้างต้นแปลจากภาษาอังกฤษ มีวงเล็บชื่อเฉพาะทั้งที่เป็นชื่อบุคคลและชื่อหนังสือ หลังจากเขียนเป็นภาษาไทย น่าสังเกตว่าคำ “เทพนิยายกริมม์” วงเล็บภาษาอังกฤษเฉพาะคำแรก คำต่อมาไม่ต้องวงเล็บอีก

ในกรณีของคำภาษาถิ่น ถ้าจำเป็นก็สามารถใช้ได้ตามความเหมาะสม เช่น ใช้ในกรณีเป็นตัวอย่งประกอบเนื้อหา

สาวคุณตกใจ มองหน้าทิดเฝ้าผู้เป็นผัว แต่พอจะเอ่ยปากถาม ก็มีเสียงพ่อตาร้องถาม ลูกสะใภ้ดั่งออกมาจากห้องนอน

“อีนาง เสียงอียังตก” (เสียงอะไรตกหรือลูก)

“พี่เฝ้าจักเป็นอียังดอกพ่อ ย่างมาเตะดั่งม้อนซ้อยจนหลุดมือ” (พี่เฝ้าเป็นอะไรก็ไม่รู้พ่อเดินมาเตะกระดั่งใหม่ฉั่นจนหลุดมือ) สาวคุณตอบพ่อ

“ดีแล้วบักทิดเฝ้า มึงเฮ็ดถึกแล้ว” (ดีแล้วทิดเฝ้า มึงทำถึกแล้ว) เสียงพ่อตาทุดเข้าข้างลูกเขย

“เตะดั่งม้อนเมียมึงแล้ว ไปเตะดั่งม้อนแม่เฒ่ามึงให้กูนำแน”(เตะกระดั่งใหม่เมียมึงแล้วไปเตะกระดั่งใหม่แม่ยายมึงให้กูด้วยนะ) พ่อตาทิดเฝ้าตะโกนออกมาจากห้องด้วยอารมณ์เสีย (“ดอนเจดีย์”(นามแฝง) ๒๕๕๕ : ๑๔๓)

ข้อความนี้เป็นตัวอย่างประกอบเนื้อหาที่เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ขันด้วยวิธีหักมุมและพลิกความคาดหมาย แทนที่พ่อตาคะโกรธลูกเขย ที่เดินเข้าไปเตะกระดั่งใหม่จนหลุดจากมือลูกสาว กลับพูดเข้าข้างและยุส่งให้ไปเตะกระดั่งใหม่ของแม่ยายด้วย เพราะทั้งพ่อตาและลูกเขยนอนรอสองแม่ลูกจนดึกดื่น ก็ยังไม่มีการจะเข้านอนเสียที

๒.๗.๗ **ไม่ใช่คำสองแง่สองง่าม และคำหยาบคาย** เช่นเดียวกับการใช้ภาษาถิ่น ในการเขียนเชิงวิชาการ ถ้าไม่จำเป็นจะไม่ใช้คำประเภทที่มีความหมายสองแง่สองง่าม หรือคำที่มีลักษณะเช่นนั้น โดยเฉพาะคำไม่สุภาพ คำหยาบโลนหรือหยาบคาย จัดเป็นคำต้องห้ามสำหรับการเขียนทั่วไป แต่ในกรณีจำเป็นต้องยกเป็นตัวอย่างประกอบเนื้อหาทางวิชาการก็อาจอนุโลมได้บ้าง ดังตัวอย่าง

เท่ง	น้องเป็นแม่ค้าหม้อ เหนื่อน้อง
หนูแหง	ไม่ใช่ค่ะ
เท่ง	คิดว่าชายหม้อ เห็นหม้อวางอยู่ข้างหน้าหน่วยใหญ่ๆ (หน่วย-ใบ)
หนูแหง	ไม่ใช่ชายหม้อค่ะเหอ ชายข้าวแกง
เท่ง	พี่เนือยอยู่พอดี มีกับไหร่มัง (เนือย-กำลังหิว กับไหร่มัง-กับข้าวอะไรบ้าง)
หนูแหง	มีหลายอย่างค่า มีแกงเนื้อ แกงไก่ แกงปลาไหล ไช้พะไล้ หมมจีบ หมมใจ หมมไก้คั้ง หมมลอดช่อง หมมฝอยทอง หมมตรวจ หมมตรวย หมมกลัวย ทอดมัน
เท่ง	ของหวานพี่ไม่ชอบ ชอบแต่ข้าว ขายจานเท่าไฉน้อง
หนูแหง	ข้างรวดแกงจาน ๔ บาทค่ะ ข้าวเปล่าจาน ๒ บาท ถ้าใส่ไข่ จาน ๖ บาท
เท่ง	ถ้าไข่พี่ ใฉน้อง เอาเท่าใด
หนูแหง	ก็สองบาทแหละค่ะ
เท่ง	อ้อ...ถูกจังเลย
หนูแหง	แล้วคุณตัมมาแล้วเหอคะ
เท่ง	หม่าย...ไข่ดิบ ไข่พี่ตัมไม่ได้
หนูแหง	พันหรือคะ ถึงตัมไม่ได้ (พันหรือ-ทำไม)
เท่ง	อี กลั้วพอม (พอม-พอง)
หนูแหง	อ้อ...ไข่อุบาทว์ ตัดหัวพ้อ

(มานพ แก้วสนิท. ๒๕๔๐ : ๕๙-๖๑.)

ตัวอย่างข้างต้น เป็นบทสนทนาในการแสดงหนังตะลุงระหว่าง “เท่ง” และ “หนูแหง” เห็นได้ว่าการใช้คำสองแง่สองง่าม โดยตลอด ตั้งแต่คำว่า “หม้อ” “ข้าว” “ไข่” “ไข่ดิบ” คำพูดของเท่งทำให้หนูแหงเข้าใจผิด เพราะมีความหมายกำกวม ไม่ชัดเจน สามารถตีความได้หลายแง่ นอกจากนี้ บทสนทนาดังกล่าว ยังเป็นตัวอย่างการใช้ภาษาถิ่นในการเขียนเชิงวิชาการด้วย ตัวอย่างนี้ใช้ประกอบเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ขันด้วยวิธีทำให้เป็นเรื่องสัปดนและเรื่องทางเพศ จึงสามารถใช้คำประเภทสองแง่สองง่ามและไม่สุภาพได้

แม้แต่คำที่ถือว่าหายากเพราะเกี่ยวกับอวัยวะเพศ และการสัมพันธ์ทางเพศ ถึงจะเขียนเป็นคำผวนเพื่อลดความหายาก แต่เมื่อผวนแล้วก็ไม่พ้นเป็นคำหายาก เมื่อนำมาประกอบเนื้อหาเชิงวิชาการ ก็อาจต้องมองข้ามความหายากหรือความไม่เหมาะสม ดังตัวอย่าง

ทำวเอื้อมกรจีหับไม่หลับลง
กลีเรื่องหุ้มคุมขาดกระดาษปะ
ปอกกับตะคีนนี้ได้ปีหง
พลางยวนยือแหบล้มแนบลง
นอนเล็ดยงกอดรัดยกคั่งงอ
เหมือนเอาวางวางใส่ในกระบอก
ขบไม่ออกปล้ำกันปลายคันสอ
ฝ่ายเห็กหลี่ไม่เหน้อยเดียวไม่นอ
เด็ดค้อยยอหยุดพักไว้สักคราว
ถ้าสี่แหบแสบดับหลับเสียเถิด
อย่าปีเห็ดแมลงหมีจะคลี่หวา
เห็ดให้หมอหอดิ้นเป็นครั้งคราว
ต่อเรื่องราวข้างทำยแม่หายนี้
(วรรณคดีปกปิดสรรพลีหวน (ของเก่า) ม.ป.ป : ๒๖-๒๗)

คำประพันธ์นี้เป็นกลอนแปดใช้คำผวนเป็นหลัก ปรากฏในวรรณกรรมของกวีชาวนครศรีธรรมราช ตามตัวอย่างข้างต้นเป็นบทละครระหว่าง “ข้างโบตัก” กับ “นางเห็กหลี่” เห็นได้ว่าเป็นคำผวนที่เมื่อผวนแล้วจะกลายเป็นคำหายาก สมกับชื่อ “สรรพลีหวน”

๒.๗.๘ ไม่ใช่คำย่อและอักษรย่ออย่างฟุ่มเฟือย การย่อ คำ คือ การลดรูปของคำให้เหลือแค่ส่วนหน้า ส่วนหน้าที่เหลือนั้นอาจเป็นคำหรืออักษรก็ได้ ถ้าเป็นคำเรียกว่า “คำย่อ” และถ้าเป็นตัวอักษร เรียกว่า “อักษรย่อ” แต่คำว่า “คำย่อ” มีความหมายได้สองอย่าง ความหมายแรก หมายถึงคำที่มีหลายพยางค์ แล้วลดรูปคำให้สั้นลง เช่น “เมษายน” ย่อเหลือ “เมษ” “สิงหาคม” ย่อเหลือ “สิงห” เป็นต้น

อีกความหมายหนึ่ง หมายถึงการย่อคำหรือกลุ่มคำที่มีจำนวนคำมาก เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพูดและการเขียน จึงย่อคำให้มีจำนวนน้อยลง โดยใช้เครื่องหมายไปยาลน้อย (๙) ต่อท้ายข้อความหรือกลุ่มคำ คำย่อในความหมายที่ ๒ จะใช้กับพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ ชื่อราชธานี และคำราชาศัพท์บางคำ เช่น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี” ย่อเป็น “สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี”

จังหวัดนครศรีธรรมราช ย่อเป็น “นครฯ” เป็นจังหวัดเดียวในประเทศไทยที่ย่อเช่นนี้ได้ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ที่มีคำว่า “นคร” นำหน้า คือ นครปฐม นครพนม นครนายก นครสวรรค์ นครราชสีมา ไม่ย่อเหลือ “นครฯ” ดังนั้นเมื่อเขียนว่า “นครฯ” หรือพูดถึง “นคร” จึงหมายถึงจังหวัดนครศรีธรรมราชเท่านั้น และจะต้องย่อว่า “นครฯ” ไม่ใช่ “นครศรีฯ” เช่นที่มีผู้ย่อผิด ๆ

คำราชาศัพท์ที่นิยมใช้เครื่องหมายไปยาลน้อยต่อท้าย แต่เวลาอ่านต้องอ่านเต็มคำ คือ “โปรดเกล้าฯ” อ่านว่า โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม “ทูลเกล้าฯ” อ่านว่า ทูลเกล้าทูลกระหม่อม เป็นต้น

ในด้านวิธีย่อคำ อาจใช้วิธีย่อคำหลักเหลือคำหน้า เช่น “มกราคม” เป็น “มกร.” หรือ “กันยายน” ย่อเป็น “กันย.” อาจใช้วิธีย่อทั้งคำหน้าและคำหลัง เหลือเฉพาะพยัญชนะหน้าโดยไม่ลดรูปสระ เช่น “มีนาคม” ย่อเป็น “มี.ค.” “มิถุนายน” ย่อเป็น “มิ.ย.” วิธีต่อมาอาจย่อทั้งคำหน้าและคำหลัง เหลือไว้เฉพาะพยัญชนะตัวหน้าของแต่ละคำ แต่ลดรูปสระหมด เช่น “สิงหาคม” ย่อเป็น “ส.ค.” “นางสาว” ย่อเป็น “น.ส.” “หม่อมเจ้า” ย่อเป็น “ม.จ.” เป็นต้น

ยศทหารและตำรวจ เช่น “พลเอก” ย่อเป็น “พล.อ.” “เจ้าสิบตำรวจ” ย่อเป็น “จ.ส.ต.” ไม่ใช่ย่อจาก “เจ้าสิบตรี” เช่นที่มีผู้เข้าใจผิด ชื่อปริญญา เช่น “ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต” ย่อเป็น “ศศ.ม.” และน่าสังเกตว่าชื่อปริญญาเป็นคำสมาสทั้งสิ้น จะต้องไม่มีการ์นต์ (์) ที่คำว่า “ศาสตร” เช่นที่เขียนผิด ๆ

ปัจจุบันมีการใช้อักษรย่อกันมากในเกือบทุกวงการ จนกลายเป็นค่านิยมที่ถือปฏิบัติตาม ๆ กันว่า จะต้องใช้อักษรย่อประจำองค์กรหรือหน่วยงาน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่าเพื่อความสะดวกรวดเร็ว ในการเรียกขาน หรือสื่อสารระหว่างกัน เช่น “ป.ป.ช.” ย่อจาก “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” “อสส.” ย่อจาก “อัยการสูงสุด” “คสช.” ย่อจาก “คณะรักษาความสงบแห่งชาติ” “สนช.” ย่อจาก “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” “สปช.” ย่อจาก “สภาปฏิรูปแห่งชาติ” ก่อนวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ก็มี “นปช.” ย่อจาก “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” “กปปส.” ย่อจาก “คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” “กกต.” ย่อจาก “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” เป็นต้น

มีขุทลกลกล่าวถึงการใช้อักษรย่อโดยล้อเลียนอักษรย่อข้างต้นว่า มีผู้ใหญ่ให้โอวาทแก่คู่บ่าวสาวคู่หนึ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า “เมื่อแต่งงานกันแล้วก็ขอให้มี “คสช.” สามิต้องไม่ “กปปส.” ฝ่ายภรรยาก็ต้องไม่ “นปช.” เพราะถ้าสามีคิด “กปปส.” ภรรยาก็ต้องบอกว่า “กอ.รมน.” หรือถ้าสามีแอบไปมีกิ๊กก็ต้อง “กกต.” และ “สปช.”

อักษรย่อข้างต้นถูกแปลงสารจากความหมายเดิมโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ

“คสช.”	คือ	ความสุขชั่วชีวิต
“กปปส.”	คือ	กลับไปเป็นโสด
“นปช.”	คือ	หนีไปกับชู้
“กอ.รมน.”	คือ	กูเอาเรื่องมึงแน่

“กกด.” คือ แก้กบก็กต้องตาย
“สปช.” คือ สับให้เปิดชิม

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าการใช้อักษรย่อของบางองค์กรยังสับสนไม่เป็นระบบหรือแนวเดียวกัน เช่น ชื่อของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ.) แต่ละแห่งจะใช้อักษรย่อต่างกัน อย่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ใช้ “มรส.” มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ใช้ “มรด.” ขณะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอื่น ๆ ใช้เฉพาะ “มรภ.” และเติมชื่อเฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ใช้ “มรภ.สข.” ทั้ง ๆ ที่ถ้าใช้ “มรส.” อาจสับสนกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีได้ รวมทั้งอาจหมายถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาด้วยก็ได้ เหล่านี้จัดเป็นปัญหาการใช้อักษรย่อในยุคที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร

แนวปฏิบัติการใช้คำให้มีประสิทธิผลดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยการใช้คำให้ตรงความหมายและชัดเจน การใช้คำให้ตรงตามประเภทของคำ ใช้คำให้เหมาะสมกับประเภทของการเขียน ใช้คำให้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้คำฟังเพย คำคม สุภาษิตและสำนวน ใช้คำให้หลากหลาย ไม่ใช่คำซ้ำ ๆ กันในบริบทเดียวกัน ไม่ใช่คำภาษาถิ่น คำเฉพาะวงการและคำเฉพาะกลุ่มโดยไม่จำเป็น ไม่ใช่คำสองแง่สองง่ามและคำหยาบคาย และไม่ใช้คำย่อและอักษรย่ออย่างฟุ่มเฟือย ถ้าผู้เขียนผลงานทางวิชาการตระหนักถึงความสำคัญของการใช้คำประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ จะส่งผลให้ผลงานมีประสิทธิผล

๒.๘ แนวปฏิบัติการเขียนประโยคให้บรรลุผล

การเขียนประโยคคือการเรียงคำให้มีความหมายอย่างเป็นระบบตามโครงสร้างของประโยคแต่ละประเภท โดยมีโครงสร้างรวมร่วมกันเป็นสองภาค คือภาคประธานและภาคแสดง แต่ละภาคอาจมีบทขยายตามความเหมาะสม และตามวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

ลองพิจารณาประโยคต่อไปนี้

๑. คางคกขึ้นวอเป็นสำนวนไทยสำนวนหนึ่ง
๒. เขาพูดภาษาอังกฤษได้เพียงงู ๆ ปลา ๆ
๓. ใคร ๆ ก็มองว่า ตอนนี้อย่างตัวเป็นจระเข้ขวางคลอง
๔. สามีภรรยาคู่นั้นอยู่กันกันหม้อไม่ทันดำ ก็หย่ากันเสียแล้ว

ประโยคต่าง ๆ ข้างต้น มีสำนวนสอดแทรกอยู่ทุกประโยค แต่ทำหน้าที่ในประโยคแตกต่างกัน ดังนี้

ภาคประธาน	ภาคแสดง	หน้าที่ของสำนวน
๑. คางคกขึ้นวอ	เป็นสำนวนไทยสำนวนหนึ่ง	ประธานของประโยค
๒. เขา	พูดภาษาอังกฤษได้เพียงงู ๆ ปลา ๆ	บทขยายกริยา “พูด”
๓. ใคร ๆ ก็มองว่าตอนนี้	เขาทำตัวเป็นจระเข้ขวางคลอง	บทขยายกริยา “เป็น”
๔. สามีภรรยาคู่นั้น	อยู่กันกันหม้อไม่ทันดำ ก็หย่ากันเสียแล้ว	บทขยายกริยา “อยู่”

ประโยคในภาษาไทยแบ่งตามโครงสร้างได้เป็นสามประเภท คือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน ทั้งนี้ขึ้นกับวัตถุประสงค์และกลวิธีการเรียงลำดับคำในประโยค ว่ามีความเรียงง่ายหรือซับซ้อนเพียงไร แม้จะมีความคิดหรือประเด็นเดียวกันแต่ผู้เขียนแต่ละคนก็อาจเรียงลำดับแตกต่างกัน ดังตัวอย่างข้างต้นที่เรียงลำดับสำนวนไทยในประโยคในที่ต่าง ๆ กัน ทำให้มีหน้าที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนตำแหน่งการเรียงคำเข้าประโยคเสียใหม่ดังนี้

๑. สำนวนไทยสำนวนหนึ่งคือ คางคกขึ้นวอ

๒. งู ๆ ปลา ๆ เป็นความสามารถพูดภาษาอังกฤษของเขา

๓. ตอนนี้ใคร ๆ ก็มองว่าเขาทำตัวเป็นจระเข้ขวางคลอง หรือเขาทำตัวเป็นจระเข้ขวางคลองจนตอนนี้ใคร ๆ ก็มอง

๔. สามีภรรยาคู่นั้นหย่ากันเสียแล้ว อยู่กันกันหม้อไม่ทันดำเลย

การรู้จักเรียบเรียงประโยคต่าง ๆ ด้วยการเรียงลำดับคำให้แตกต่างกัน จะช่วยให้การใช้ภาษาไม่น่าเบื่อ มีรสชาติ และจัดเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการใช้ภาษา

อย่างไรก็ตาม มีข้อควรคำนึงในการเรียงคำเข้าประโยค เพื่อให้บรรลุผลสองประการ คือความยาวของประโยคและหน้าที่ของประโยค

๒.๘.๑ ความยาวของประโยค ประโยคจะแตกต่างกันอยู่ที่ความสั้นยาว ประโยคจะยืดยาวออกไปได้ต่อเมื่อผู้พูดหรือผู้เขียนเพิ่มรายละเอียดให้มากขึ้น อาจเกี่ยวกับสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ เวลา ต้นเหตุ หรืออาจเกี่ยวกับผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ เป็นต้น และอาจหาคำมาขยายนามหรือกริยาในประโยค ทำให้ประโยคยืดยาวขึ้น แต่ถ้าไม่ต้องการให้ประโยคยาวเกินไป ก็อาจแยกรายละเอียดไว้ในอีกประโยคหนึ่งหรือหลายประโยคก็ได้ เนื่องจากประโยคที่ยาว ยิ่งมีความซับซ้อนมาก และทำให้ผู้อ่านจับใจความสำคัญได้ยากขึ้น

ลองพิจารณาประโยคต่อไปนี้

๑. ประธาน กกต. ศิริธรรมนคร ขนบัตรเลือกตั้งนับหมื่นใบให้ส่วนกลางตรวจสอบบัตรปลอมก่อนยื่นใบลาออก อ่างทนต์เสียงด่าซีโก้งไม่ไหว

๒. วงศ์เทวีบุญลงทุนชายที่บางส่วนและมอเตอร์ไซค์ฮาร์เลย์คันสุดท้าย หวังนำเงินมาปลูกโครงการในฝัน... สร้างเวทีคอนเสิร์ตเล็ก ๆ กลางไร่คล้ายศูนย์วัฒนธรรม กว่าฝันนั้นจะเป็นจริง เขาคงต้องต่อสู้ดิ้นรนฝ่าอุปสรรคที่เข้ามาทดสอบความเข้มแข็งอดทนเป็นระยะ ๆ ระหว่างทางฝัน... เขาฝันอะไรอีกมากมายหลายอย่าง ฝันถึงกระทิง ฝันถึงเขาแผงม้า ฝันว่าจะมีคนยื่นมือเข้ามาช่วยผ่านเวทีคอนเสิร์ต

ประโยคที่ ๑ เป็นประโยคความรวม ประกอบด้วยประโยคความเดียวสามประโยค และมีสันธาน “ก่อน” เชื่อมประโยคเข้าด้วยกัน คือ

ประธาน กต. ศิริธรรมนครชนบัตรเลือกตั้งนับหมื่นไปให้ส่วนกลางตรวจสอบบัตรปลอม

ประธาน กต. ศิริธรรมนครลาออก

ประธาน กต. ศิริธรรมนครอ้างทนเสียงดำชี้โก่งไม้ไหว

ประโยคที่ ๒ เป็นประโยคความซ้อน ประกอบด้วยประโยคความรวมต่อไปนี้

๒.๑ ประโยคความรวม คือ “วงศ์เทวีบุญลงทุนชายที่บางส่วนและมอเตอร์ไซค์ฮาร์เลย์คันสุดท้าย หวังนำเงินมาปลูกโครงการในฝัน” ใช้สันธาน “และ” มีบทขยายคือ “หวังนำเงินมาปลูกโครงการในฝัน... สร้างเวทีคอนเสิร์ตเล็ก ๆ กลางไร่คล้ายศูนย์วัฒนธรรม” ทำหน้าที่ขยายกริยา “ลงทุนชายที่...”

๒.๒ ประโยคความรวม แล้วรวมกับประโยคความรวมประโยค ๒.๑ กลายเป็นประโยคความซ้อน ประโยคความรวมประโยคหลังแสดงความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งกัน โดยใช้สันธาน “กว่า” คือ “กว่าฝันนั้นจะเป็นจริง เขาคงต้องต่อสู้ดิ้นรนฝ่าอุปสรรคที่เข้ามาทดสอบความเข้มแข็งอดทนเป็นระยะ ๆ”

๒.๓ ประโยคความรวม “ระหว่างทางฝัน...เขาฝันอะไรอีกมากมายหลายอย่าง ฝันถึงกระทิง ฝันถึงเขาแผงม้า ฝันว่าจะมีคนยื่นมือเข้ามาช่วยผ่านเวทีคอนเสิร์ต” ประโยคความรวมนี้ละสันธาน “และ” ไว้ในฐานะที่เข้าใจ ซึ่งแยกเป็นประโยคความเดียวได้สี่ประโยคดังนี้

๑. ระหว่างทางฝัน...เขาฝันถึงอะไรอีกมากมายหลายอย่าง

๒. (เขา) ฝันถึงกระทิง

๓. (เขา) ฝันถึงเขาแผงม้า

๔. (เขา) ฝันว่าจะมีคนยื่นมือเข้ามาช่วยผ่านเวทีคอนเสิร์ต

เห็นได้ว่าการเขียนประโยคที่ยืดยาวและซับซ้อนเกินไป ทำให้เข้าใจยาก แม้จะสามารถจับใจความได้ก็ตาม การเขียนที่ดีจึงไม่ควรมีประโยคที่ยืดยาวและซับซ้อนเกินไป มีหลักการว่าประโยคความรวมและประโยคความซ้อนที่ดี ไม่ควรประกอบด้วยประโยคย่อยมากกว่าสองหรือสามประโยค

๒.๘.๒ หน้าที่ของประโยค ประโยคที่ใช้พูดหรือเขียนอาจพิจารณาได้ว่ามีหน้าที่สำคัญสองประการ คือ

๑. หน้าที่ของประโยคตามเจตนาของผู้ส่งสาร แบ่งหน้าที่ได้เป็นสามประเภท คือ ประโยคแจ้งให้ทราบ ทั้งประโยคบอกเล่าและประโยคปฏิเสธ เช่น นักศึกษาบางคนชอบเล่นไลน์มากกว่าอ่านหนังสือ ถ้าคุณแม่ไม่อนุญาต ผมก็จะไม่ไปหาคุณพู่กันนี้ ประโยคถามให้ตอบ เช่น ใครไม่เอายากเขียน

งานวิชาการบ้าง ประโยคบอกให้ทำ เช่น *อย่าบอกนะว่าอาจารย์จะไม่เขียนงานวิชาการ* ประชาชนต้องเห็นแก่ความสงบของบ้านเมือง ไม่เห็นแก่ความศรัทธาต่อบุคคล

๒. **หน้าที่ของประโยคตามลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประโยค** พิจารณาจากหน้าที่และวัตถุประสงค์ของประโยคในการสื่อความหมายให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียน แบ่งเป็นสามประเภท ดังนี้

๒.๑ **ประโยคที่มีหน้าที่อิสระ** คือประโยคที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่ต้องอาศัยประโยคแวดล้อมประกอบ ประโยคประเภทนี้ทำหน้าที่ในการนิยาม จำแนก กล่าวสรุปทั่วไป อธิบาย รายงาน ระบุและคาดการณ์ เช่น “*เสรีภาพของคนเรามากแยกไม่ออกจากความรับผิดชอบ ความหวาดกลัว ความกังวล และความกระวนกระวายใจ คนไม่น้อยจึงละทิ้งเสรีภาพเพื่อขจัดความรู้สึกดังกล่าวเสีย*” (การจำแนก)

๒.๒ **ประโยคที่มีหน้าที่สัมพันธ์กับบริบทของเนื้อเรื่อง** คือประโยคที่ต้องอาศัยข้อความแวดล้อมในเนื้อเรื่องเป็นตัวบ่งชี้ใจความสำคัญ หรือขยายรายละเอียดของความคิดให้เด่นชัดขึ้น จึงจะครบถ้วนสมบูรณ์ และสื่อความหมายตามวัตถุประสงค์ได้ ประโยคประเภทนี้ทำหน้าที่ในการกล่าวอ้าง ยืนยัน การกระตุ้นใจ การขยายความ การเสนอแนะเชิงวิจารณ์ การขยายตัวอย่างและการกล่าวนัย สมมุติฐาน เช่น ประโยคเหล่านี้

ในโรงงานอุตสาหกรรม ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานต่างชนิดกัน ทำให้ทุกฝ่ายต้องพึ่งกัน หากคนงานที่จุดหนึ่งมาสาย คนงานที่เหลือจะปั่นป่วนไปหมด งานหยุดไปแล้วที่จุดหนึ่งไม่สามารถสืบต่อไปได้ ความตรงต่อเวลาจึงสำคัญมากในโลกอุตสาหกรรมยิ่งกว่าโลกเกษตรกรรม นาฬิกาคือความสำคัญในชีวิตประจำวัน ลัทธิอุตสาหกรรมต้องการความพร้อมเพรียงกันยิ่งกว่าที่เคยมีมาก่อน

ประโยคข้างต้นเป็นประโยคที่มีหน้าที่สัมพันธ์กับบริบทของเนื้อเรื่อง ทำหน้าที่กระตุ้นใจ ข้อความที่เป็นตัวเอนหนา คือประโยคแวดล้อมที่กระตุ้นใจ

๒.๓ **ประโยคที่มีหน้าที่แสดงปฏิสัมพันธ์จากผู้เขียน** เป็นประโยคหรือข้อความที่แสดงความหมายตามนัยที่เป็นวัตถุประสงค์ของผู้เขียน อาจเป็นประโยคแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นร่วมกับผู้อ่าน ประโยคประเภทนี้มีหน้าที่กล่าวเชิงชี้ชวน กล่าวเชิงแนะนำ กล่าวเชิงถ่อมตน กล่าวเชิงท้อแท้ และกล่าวเชิงประเมินค่า ตัวอย่างเช่น การกล่าวเชิงถ่อมตน

พ่อต้องออกตัวเสียก่อนว่า การได้พบอะไรเป็นเวลาเพียงเล็กน้อยและผิวเผินนั้นย่อมจะผิดพลาดได้ง่าย เพราะฉะนั้น เขาเป็นว่าความเห็นต่อไปนี้เห็นทัศนะส่วนตัวของพ่อก็แล้วกัน จะผิดหรือถูกประการใด ขออย่าได้ถือสาเลย (หนังสือเรียนภาษาไทยทักษะสื่อสาร ๑.

๒๕๓๓ : ๑๐๐-๑๐๔)

ข้อความตัวเอนหนาทำหน้าที่สื่อความหมายให้เข้าใจเจตนาด้านความรู้สึของผู้เขียน

๒.๙ แนวปฏิบัติการใช้โวหารให้เหมาะสม

การใช้โวหารหรือกระบวนความในการเขียนมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าการเลือกใช้คำและการเรียบเรียงคำเป็นประโยค เนื่องจากประโยคต่าง ๆ จะเรียงร้อยเป็นกระบวนความหรือโวหารแต่ละประเภท แม้การเขียนเชิงวิชาการจะเน้นกระบวนความเชิงบรรยายหรือบรรยายโวหารมากกว่าโวหารประเภทอื่น เพราะมีลักษณะเป็นการอธิบายหรือบรรยายความรู้ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือศาสตร์แขนงใดแขนงหนึ่ง เป็นสำคัญ แต่ในการบรรยายความรู้หรืออธิบายแขนงวิชาการต่าง ๆ นั้น ในบางบริบทก็มีความจำเป็นต้องสอดแทรกกระบวนความหรือโวหารประเภทอื่น ๆ ประกอบ เพื่อให้เนื้อหาหรือสาระนั้น ๆ มีความชัดเจนหรือครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คำว่า “โวหาร” ในย่อหน้าต้น หมายถึง “ถ้อยคำ, ชั้นเชิง หรือกระบวนแต่งหนังสือหรือพูด, ถ้อยคำเกินเหตุผล” ในที่นี้หมายถึง “ชั้นเชิงหรือกระบวนแต่งหนังสือ”

๒.๙.๑ ประเภทของโวหาร

ในด้านประเภทของโวหารมีการแบ่งตามลักษณะของกระบวนความเป็นห้าประเภท คือ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และอุปมาโวหาร ดังจะกล่าวรายละเอียดต่อไป

๑. กระบวนความเชิงบรรยายหรือบรรยายโวหาร (Narration)

การบรรยายคือการอธิบายอย่างถี่ถ้วน หรือชั้นเชิงในการอธิบายเรื่องราวอย่างถี่ถ้วนตามความรู้และความคิดของผู้เขียน เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้เป็นสำคัญ จึงมักไม่แสดงความรู้สึกลงไปด้วย เช่น เล่าเรื่องตามที่รู้เห็น การเล่าประวัติบุคคล สถานที่ การบรรยายอาจทำได้ทั้งบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ และไม่ตามลำดับเหตุการณ์ (พรพรรณ ธารานุมาศ ๒๕๑๘ : ๑๑๖ และ James A.W. Heffernan and John E. Lincoln. 1982 : 54 – 55.) การบรรยายตามลำดับเวลาจัดเป็นการบรรยายที่ง่ายกว่า

หลักการและขั้นตอนการเขียนกระบวนความเชิงบรรยาย ให้ใช้ภาษาง่าย ๆ มีความรู้ที่จะบรรยายเป็นอย่างดี กล่าวเรื่องราวให้เหมาะกับเหตุการณ์และเวลา พิจารณาว่าเนื้อความใดควรกล่าวเพียงสังเขป หรือต้องมีรายละเอียด แล้วเรียบเรียงความคิดให้ลำดับต่อเนื่องกันให้ตรงประเด็นหรือตรงจุด และยกตัวอย่างหรือข้อเปรียบเทียบเพื่อให้เรื่องหรือเนื้อหาที่เขียนเด่นชัดยิ่งขึ้น (ประสิทธิ์ กาศย์กลอน. ๒๕๑๘ : ๑๒๗)

ตัวอย่างการใช้กระบวนความเชิงบรรยายหรือบรรยายโวหารในการเล่าเรื่อง

กลับมาในเรื่องความจำในวัยเด็กที่ยังเล็กมากของผมนีกินิด

พี่เลี้ยงที่ชื่อ “แซ” คงจะเลี้ยงผมอยู่นานหลายปีเหมือนกัน เพราะจากในวัยที่ผม “ยังถูกนอนก่อกม” จนถึงในวัยที่เริ่มจะเรียนเตรียมประถมฯ พี่เลี้ยงแซก็ยังเลี้ยงผมอยู่และก่อนที่คุณแม่จะส่งผมไปเข้าประจำอยู่ในชั้น ป.๑ ที่โรงเรียนเขมะฯ อย่างที่เล่าให้ฟังไปแล้ว ผมถูกส่งไปเรียนชั้นเตรียม ป.๑ ก่อนแล้ว ๑ ปี ที่โรงเรียนประสานอักษร พี่เลี้ยงแซก็ไปคอยเฝ้าอยู่ด้วย ในขณะที่อยู่ในโรงเรียนจนกว่าโรงเรียนจะเลิกแล้วเขากลับบ้าน ส่วนเวลาไปเรียนในตอนเช้าก็ไปส่งที่โรงเรียนพร้อมทั้งหิ้วปิ่นโตอาหารกลางวันไปให้ผมด้วย พี่เลี้ยงแซจะไปจากผมเมื่อไหร่ผมจำไม่ได้ รู้แต่เพียงว่าเมื่อผมไปอยู่โรงเรียนเขมะสิริอนุสรณ์ในชั้น ป.๑ แล้ว เมื่อกลับมาบ้าน ผมไม่เห็นพี่เลี้ยงแซแล้วแต่น้ำสายยังคงอยู่ เพราะท่านเป็นน้องสาวแท้ ๆ ของคุณแม่ผม และอยู่กับคุณแม่มาตลอดจนกระทั่งผมมาเรียนชั้น ป.๔ นั้นแหละ น้ำสายจึงแยกไปอยู่ที่อื่น (“พนมเทียน”. ๒๕๕๗ : ๓๓.)

ตัวอย่างนี้เป็นการเล่าเรื่องถึงเหตุการณ์ตอนเป็นเด็กเล็กในช่วงหนึ่ง โดยเรียงตามลำดับเวลา ในการเขียนเชิงวิชาการ ผู้เขียนก็ใช้วิธีการเดียวกันนี้บรรยายหรืออธิบายเรียงลำดับตามเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ได้จัดหัวข้อตามประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง เพื่อป้องกันมิให้บรรยายหรืออธิบายเนื้อหาสับสน วกวนไปมา

๒. กระบวนการความเชิงพรรณนาหรือพรรณนาโวหาร (Description)

มีนักวิชาการให้ความเห็นว่ากระบวนการความเชิงพรรณนาหรือพรรณนาโวหาร คือการเขียนเป็นทำนองรำพัน กล่าวถึงสิ่งที่พบเห็นอย่างพิสดาร มักแทรกความรู้สึของผู้เขียนไว้ด้วย เหมาะที่จะใช้สำหรับกล่าวชมความงาม เขียนสดุดีคุณความดี เขียนเพื่อให้เกิดความรู้สึก เกิดมโนภาพ มักปรุงถ้อยคำให้มีรสชาติยิ่งขึ้น พยายามวาดภาพให้ผู้อ่านรู้สึกเสมือนว่าได้อยู่ในสถานที่นั้นๆ ซึ่งผู้เขียนควรรู้หลักการพรรณนาลักษณะส่วนรวมและลักษณะส่วนย่อย และแสดงความรู้สึกประกอบ (สุจิตต์ พงศ์ไพบุลย์. ๒๕๒๒ : ๗๑.)

การกล่าวเช่นนี้มิได้หมายความว่ากระบวนการความเชิงพรรณนาหรือพรรณนาโวหารจะจำกัดใช้เฉพาะในเรื่องอ่านเล่นหรือบันเทิงคดีเท่านั้น แต่มีความสำคัญต่อการเขียนสารคดีด้วย เพราะเป็นการเขียนเชิงพรรณนาเรื่องราวที่เป็นจริง เป็นการเสนอข้อเท็จจริงมากกว่าความบันเทิง เนื้ออื่นใดข้อเขียนนั้น ๆ ต้องชัดเจนและถูกต้อง จึงมีลักษณะเป็นงานเป็นการและค่อนข้างเป็นวิชาการ ซึ่งต้องการอธิบายง่าย ๆ สำหรับบุคคลทั่ว ๆ ไป (เดวิด บี. วูดเวิร์ด. ๒๕๒๖ : ๑๓๒ – ๑๓๓) หมายความว่า การเขียนในเชิงวิชาการก็จำเป็นต้องใช้กระบวนการความเชิงพรรณนาหรือพรรณนาโวหารในบางครั้ง ในบริบทและในเนื้อหาที่เหมาะสมด้วย

ตัวอย่างการใช้กระบวนการความเชิงพรรณนาหรือพรรณนาโวหาร ในสารคดีชีวประวัติ

เท่าที่ฉันจำได้ แม่ชอบคุยกับนก ที่ด้านหลังบ้านมีเฉลียงซึ่งพวกผู้หญิงใช้ที่เป็นที่รวมตัวกัน เราคิดว่าความทิวเป็นเช่นไร แม่จึงมักทำอาหารไว้มากเป็นพิเศษ เพื่อแจกจ่ายให้ครอบครัวที่ยากจน และถ้ามีเหลือแม่จะให้นกกิน ในพืชโต เราชอบร้องเพลงตาปายซึ่งเป็นกลอนพื้นบ้านของชาวพืชตุน ความยาว ๒ บรรทัด ตอนที่แม่ไปรอยข้าวให้นก แม่จะร้องเพลงไปด้วย “อย่าฆ่าพิราบในสวน คุณฆ่าไปหนึ่งที่เหลือจะไม่บินมาอีก”

ฉันชอบนั่งบนดาดฟ้า เหม่อมองเทือกเขาและจินตนาการ ภูเขาสูงที่สุดคือภูเขาอีลุมที่มีรูปทรงเหมือนพีระมิด สำหรับพวกเรานั้นเป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์ สูงมากจนมีปุยมะฆค็องเป็นสร้อยคออยู่ตลอด แม้แต่ในหน้าร้อนก็ยังมีหิมะหนาวเหน็บ...

จากดาดฟ้า ฉันเห็นเทือกเขาเปลี่ยนไปตามฤดูกาล ในฤดูใบไม้ร่วง ลมเย็น ๆ จะโชยพัดมา ส่วนฤดูหนาวทุกสิ่งจะขาวโพลนด้วยหิมะ แสงน้ำแข็งห้อยย้อยลงมาจากดาดฟ้าเหมือนกริช พวกเราชอบหัดมันเล่น พวกเราวิ่งเล่นไปรอบ ๆ บันตึกตาหิมะ หมีหิมะ และไล่คว่ำเกล็ดหิมะ เมื่อฤดูใบไม้ผลิมาถึง สวัดจะกลายเป็นสีเขียวขจี ดอกยูคาลิปตัสปลิวเข้าบ้าน เกาะตามทีต่าง ๆ จนขาวไปหมด สายลมหอบเอากลิ่นเขียวของนาข้าวมาด้วย ฉันเกิดในฤดูร้อน ซึ่งบางทีอาจเป็นเหตุผลว่าทำไมฉันจึงชอบช่วงเวลาหนึ่งของปี แม้ว่าหน้าร้อนของบิงโกราจะร้อนและแห้ง และลำธารที่คนโยนขยะทิ้งใส่จนส่งกลิ่นเหม็น (มาลาลา ยูซพีไซ. ๒๕๕๗ : ๒๔-๒๕)

สารคดีข้างต้นเป็นสารคดีชีวประวัติประเภทอัตชีวประวัติของ มาลาลา ยูซพีไซ เด็กสาวชาวปากีสถานผู้ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพในปี ๒๕๕๗ ที่มีอายุน้อยที่สุดเพียง ๑๗ ปี เป็นข้อความที่กล่าวถึงสภาพบ้านเกิดด้วยการบรรยายและสอดแทรกความรู้สึก อารมณ์และจินตนาการลงไปด้วย ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพสถานที่และบรรยากาศต่าง ๆ วาดภาพตามการบรรยายและพรรณนาของผู้เขียนและน่าจะเกิดความรู้สึกคล้ายตาม พลอยได้กลิ่นต่าง ๆ ทั้งกลิ่นดอกยูคาลิปตัส กลิ่นนาข้าวและกลิ่นขยะนอกจากภาพเด็กหญิงเล็ก ๆ พากันเล่นหิมะในฤดูหนาวอย่างสนุกสนาน

๓. กระบวนการโน้มน้าวใจ (Persuasion)

การโน้มน้าวใจหรือชักจูงใจ เป็นการเขียนที่ต้องอาศัยทักษะและความเข้าใจหลายเรื่อง โดยเฉพาะต้องใช้จิตวิทยาประกอบ วัตถุประสงค์ของการโน้มน้าวใจคือการทำให้ใครทำอะไรบางอย่าง หรือทำให้ผู้คนเต็มใจที่จะเปลี่ยนความคิดจิตใจของเขา ในประเด็นนี้การโฆษณาจัดเป็นการโน้มน้าวใจที่ธรรมดาที่สุด รวมทั้งการโต้วาที (James A.W. Heffernan and John E. Lincoln. 1982: 235)

ตามวัตถุประสงค์ของการโน้มน้าวใจข้างต้น เห็นได้ว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นในเชิงสั่งสอน เป็นคติเตือนใจผู้อื่น หรือที่เรียกว่ากระบวนการหรือโวหารเชิงเทศนา หรือเทศนาโวหารนั่นเอง ในการใช้กระบวนการประเภทนี้จะต้องใช้เหตุผลประกอบให้น่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้รับสารจะได้เห็นจริงและเห็นคล้ายตาม และควรใช้กระบวนการอื่น ๆ

ประกอบเพื่อให้น่าสนใจและติดตาม โดยเฉพาะการยกตัวอย่างและการเปรียบเทียบที่ชัดเจน จะช่วยส่งเสริมให้การใช้เทคโนโลยีหรือกระบวนการความโน้มแน่วใจประสบความสำเร็จมากขึ้น

ตัวอย่างกระบวนการความโน้มแน่วใจหรือเทคโนโลยีที่น่าสนใจ เหมาะแก่การศึกษาและพิจารณาถึงคุณค่าอย่างยิ่ง ได้แก่บรรดาพระบรมราชาบาทและพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระราชโอรสของพระบรมวงศานุวงศ์ในโอกาสต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า **พหุสมคฺวร** นั้น เป็นหัวใจของประชาธิปไตย เพราะว่าการเลือกตั้งก็ตาม หรือการถกเถียงอะไรทุกสิ่งทุกอย่างก็ตาม ต้องได้ผลพหุสมคฺวรทั้งนั้น ถ้าไม่ได้ผลพหุสมคฺวร ได้ผลร้อยละเปอร์เซ็นต์ เชื้อได้ เพราะทุกคนมีผลประโยชน์มีความต้องการแตกต่างกัน และก็มีเสรีภาพ ความแตกต่างนั้นอาจทำให้เบียดเบียนกันได้ ก็ต้องมีผลพหุสมคฺวร จึงจะมีความสงบเรียบร้อย มีความเสียบสงบ แต่ถ้าแต่ละคนเห็นแก่ตัว มีแต่จะเอาผลเต็มที่สำหรับตัว เชื้อว่าอีกคนหนึ่งเขาเดือดร้อนประชาธิปไตยหรือความเป็นอยู่ของสังคมของชาติ อยู่ที่แต่ละคนมีความสุขพหุสมคฺวร จะได้ไม่เบียดเบียนกันอย่างเปิดเผย ก็หมายความว่าทุกคนก็ต้องร่วมมือช่วยกันทำ ตัวใครตัวมันก็ไม่ได้ ก็ต้องถือเป็นหลักว่าเราต้องช่วยกันทำ ผู้ที่มีความคิดความรู้อีกควรที่จะคิดให้มากขึ้น แล้วก็พยายามที่จะจัดการหรือทำให้เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีพหุสมคฺวร

หลักสำคัญของประชาธิปไตยแบบนี้ อาจไม่ใช่หลักของประชาธิปไตยของอเมริกาหรือของอังกฤษ หรือของฝรั่งเศส หรือของจีนแดง พวกนั้นทุกฝ่ายเขามีหลักประชาธิปไตยทั้งนั้น เขาเป็น Democracy ทั้งนั้น บางทีทางกลุ่มฝ่ายแดง ฝ่ายคอมมิวนิสต์ เขาเรียกว่าประชาธิปไตยของประชาชน ส่วนอีกฝ่ายเขาก็เรียกว่าประชาธิปไตย เสรีประชาธิปไตย แต่เรื่องอะไรก็ตามเราก็อาจไม่จำเป็นที่จะเอาอย่างเขาก็ได้ **ประชาธิปไตยนั้นที่แท้ก็คือประเทศที่มีประชาชนมีความคิด มีความพิจารณาที่รอบคอบเพื่อให้บ้านเมืองมั่นคง ให้บ้านเมืองอยู่โดยไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน แล้วก็เชื่อว่ามีทางที่จะปฏิบัติได้ โดยเฉพาะเมืองไทย...** (วิลาศ มณีวัตติ. ๒๕๕๓: ๕๘-๕๙)

กระบวนการข้างต้นมีลักษณะเป็นกระบวนการความโน้มแน่วใจหรือเทคโนโลยี พิจารณาได้จากวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตย ที่ต้องยึดหลัก “พหุสมคฺวร” ถือ เป็นหัวใจของประชาธิปไตย จะต้องไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนตัว ทำให้เกิดการเบียดเบียนกัน ซึ่งเข้าลักษณะมีความพหุเพียง ทรงให้ข้อคิดต่อไปว่า ไม่ว่าจะประเทศใดต่างก็อ้างว่ามีประชาธิปไตยกันทั้งนั้น แต่หลักการสำคัญ **“ประชาธิปไตยที่แท้ก็คือประเทศที่มีประชาชนมีความคิด มีความพิจารณาที่รอบคอบ เพื่อให้บ้านเมืองมั่นคง ให้บ้านเมืองอยู่ได้โดยไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน”**

แม้พระราชดำรัสข้างต้นจะพระราชทานแก่อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๑ แต่สาระสำคัญที่ปรากฏในพระราชดำรัสก็ยังคงทันสมัย เหมาะสมที่จะอัญเชิญพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าให้ได้ตระหนักรู้ถึง “ประชาธิปไตยตามพหุสมมติหรือประชาธิปไตยพอเพียง” และ “ประชาธิปไตยที่แท้” เพื่อจะได้เห็นถึงโทษของประชาธิปไตยที่เกินสมควร ประชาธิปไตยจอมปลอมที่ปรากฏในประเทศไทยมาตลอดกว่า ๘๒ ปีแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จาก “ระบอบราชาธิปไตย” มาเป็น “ประชาธิปไตย”

๔. กระบวนความยกตัวอย่างหรือสาธกโวหาร (Illustration)

คำว่า “สาธก” แปลว่ายกตัวอย่างมาอ้างให้เห็น ดังนั้นสาธกโวหาร จึงหมายถึงสำนวนเขียนหรือกระบวนความที่มีการยกตัวอย่างมาอ้างให้เห็น ส่วนคำว่า “สาธิต” คือ แสดงตัวอย่าง เช่น สาธิตการสอน สาธิตการทำขนม และหมายถึง สถานที่ที่แสดงเป็นตัวอย่าง เช่น แปลงสาธิต โรงเรียนสาธิต เป็นต้น

การยกตัวอย่างมาอ้างให้เห็นอาจเป็นอุทาหรณ์ คติสอนใจ นิทานต่างๆ จากชาดก นิทานอีสป หรือแหล่งข้อมูลประเภทตำนาน วรรณคดี และอื่นๆ ตัวอย่างต่างๆ ที่ยกขึ้นมาอ้างเพื่อประกอบเนื้อหาส่วนมากมักจะยกตามหลังการใช้กระบวนความโน้มน้าวใจหรือเทศนาโวหาร คือสาธกโวหารมักมีเทศนาโวหารนำหน้า เพื่อปูพื้นเป็นประเด็นหลัก ผู้เขียนจึงมักขึ้นต้นด้วยย่อหน้าที่เป็นข้อสมมุติหรือประเด็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งก่อน แล้งจึงขยายให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดหลักที่จะกล่าวถึงต่อไป หลังจากนั้นจึงยกตัวอย่างประกอบ ตัวอย่างที่ยกขึ้นมาอ้างนั้นอาจเรียงตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง ตามลำดับเวลาที่เกิดเหตุการณ์ก่อนหลัง หรืออาจเรียงตามความใกล้เคียงของสถานที่ก็ได้

อย่างไรก็ตาม การยกตัวอย่างในกระบวนความประเภทนี้ก็ควรมีข้อคำนึงบางประการ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดี กล่าวคือ ตัวอย่างที่ยกมาประกอบเรื่องราวต้องสอดคล้องหรือเข้ากับเรื่องนั้นๆ ควรเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องใกล้ตัว สามารถพิสูจน์ได้ด้วยเหตุผล มีความชัดเจน น่าสนใจ สมเหตุสมผล และประการสำคัญควรยกตัวอย่างเท่าที่จำเป็น เรื่องราวที่เข้าใจกันแล้วไม่ควรยกตัวอย่างประกอบให้เสียเวลา (สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์. ๒๕๒๒: ๑๓๐)

ตัวอย่างการใช้กระบวนความยกตัวอย่างหรือสาธกโวหาร

๓. ให้ความจริง

คนตะวันตกออกกล่าวว่าเงื่อนไขพื้นฐานของงานศิลปะ มี ๓ ประการ คือ ภูมิปัญญาดี (goodness) ความงาม (beauty) และความจริง (truth) หนังสือดีก็นับว่าเป็นงานศิลปะอย่างหนึ่ง จึงควรนำเสนอความงาม ความดี และความจริงให้ประจักษ์แก่ผู้อ่าน หนังสือดีย่อมเปิดเผยให้ผู้อ่านได้รับทราบความจริงของสังคมและแก่นแท้ของชีวิต ในขณะที่หนังสือเลวมักบิดเบือน บิดงำให้ภาพบิดเบี้ยวของสังคม และไม่ชี้ให้เห็นความจริงของชีวิต ความจริงในที่นี้ ไม่ได้หมายความว่าถึงข้อเท็จจริงของเหตุการณ์หรือเรื่องราวเท่านั้น เพราะอันที่จริงข้อเท็จจริงก็เป็นเพียง “วัตถุดิบ” อย่าง

หนึ่งที่นักเขียนจะต้องคัดเลือกจากข้อเท็จจริงที่มีอยู่หลากหลาย เหมือนอย่างที่มีแม็กซิม กอร์กี้ นักเขียนชาวรัสเซีย เคยกล่าวไว้ว่า “อย่าเอาชนไก่มัดกับเนื้อไก่” นอกจากคัดเลือกข้อเท็จจริงแล้ว ผู้เขียนยังต้องนำไปย่อยเสียก่อน แล้วกลั่นกรองเอาแต่เนื้อแท้มาหล่อหลอมเป็น “ความจริง” หรือที่แม็กซิม กอร์กี้ เรียกว่า “ความเป็นจริงที่จริงแท้” (Actual Real) ความเป็นจริงที่จริงแท่นี้ จึงหมายถึงสัจจะแห่งโลกและชีวิต เป็นความจริงที่เนิ่นกาลโก คือไม่ขึ้นกับกาลเวลา เป็นสากล คือไม่ผูกติดอยู่กับกลุ่มชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง (رينฤทัย สัจพันธ์. ๒๕๔๔: ๒๒-๒๓)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกระบวนการความยกตัวอย่างหรือสาธกโวหาร เพื่อให้ประเด็นที่ว่าด้วยเงื่อนไข พื้นฐานของงานศิลปะในส่วนที่เป็น “ความจริง” ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงยกคำกล่าวของแม็กซิม กอร์กี้ นักเขียนชาวรัสเซีย มาเป็นตัวอย่างสนับสนุนให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ นอกจากยกตัวอย่างคำกล่าวของแม็กซิม กอร์กี้ ยังยกข้อสรุปของนักเขียนไทยอย่าง นิคม ราวา และพระดำรัสของพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ มาเป็นตัวอย่างประกอบเพิ่มเติมด้วย

๕. กระบวนการเปรียบเทียบหรืออุปมาโวหาร (Comparision)

กระบวนการความประเภทนี้ เป็นการเขียนที่ยกข้อความมาเปรียบเทียบ เพื่อให้สิ่งที่กล่าวถึงมีความชัดเจนยิ่งขึ้น สิ่งที่ยกขึ้นมาสำหรับเปรียบเทียบ เรียกว่า “อุปไมย” ส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ เรียกว่า “อุปมา” ซึ่งมักเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ตามธรรมดาและธรรมชาติ

การเปรียบเทียบมีสองลักษณะ ลักษณะแรกมีคำเปรียบเทียบหรือคำอุปมาปรากฏอยู่ เช่น เหมือน เสมือน ดัง ดัง ดุจ เสมอ ปาน ราวกับ ยังกับ เป็นต้น และอีกลักษณะหนึ่งไม่ปรากฏคำเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบลักษณะแรก เช่นข้อความที่ว่า “ธรรมดาภรรยาอุปมาเหมือนอย่างเสื้อผ้า ขาดแลหายแล้วก็หาได้ พี่น้องเหมือนแขนซ้ายขวา ขาดแล้วยากที่จะต่อได้” เป็นข้อความที่ปรากฏในพงศาวดารจีนเรื่อง “สามก๊ก” มีลักษณะเป็นอุปมาโวหารลักษณะแรก คือมีคำเปรียบเทียบว่า “อุปมา” และคำ “เหมือน” ในที่นี้ “ภรรยา” และ “พี่น้อง” เป็นอุปไมย ส่วน “เสื้อผ้า” และ “แขนซ้ายขวา” เป็นอุปมา

ตัวอย่างกระบวนการความเปรียบเทียบที่ไม่ปรากฏคำเปรียบเทียบ

การที่ภาษาไทยถิ่นใต้ต่างจากภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ก็เพราะภาษาไทยถิ่นใต้ได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างๆ ในบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย เช่น ภาษามลายู ภาษาทมิฬ และภาษาอื่นๆ ในตระกูลออสโตรนีเซียน ภาษาไทยถิ่นเหนือมีลักษณะเฉพาะ เพราะได้ยืมหลายลักษณะจากภาษาจีน ภาษาชาวเขา และภาษาตระกูลอื่นๆ ในบริเวณภาคเหนือ ส่วนภาษาไทยถิ่นภาคอีสาน นั้น เป็นที่ยอมรับว่ามีลักษณะเด่นอยู่มาก เหตุผลที่อธิบายข้อเท็จจริงนี้ก็คือ ภาษาไทยถิ่นอีสานได้รับอิทธิพลอย่างมากจากภาษาตระกูลมอญ-เขมร

ในทางกลับกัน ภาษาเขมรถิ่นไทย ภาษามลายูถิ่นไทย และภาษาจีนต่างๆ ที่พูดในประเทศไทย ย่อมมีลักษณะต่างจากภาษาเขมรในประเทศกัมพูชา ภาษามลายูในประเทศมาเลเซีย และภาษาจีนในประเทศจีนตามลำดับ ทั้งนี้เพราะภาษาถิ่นของภาษาเหล่านี้ใช้พูดในประเทศไทยมานาน จนได้ซึมซับอิทธิพลจากภาษาไทยเข้าไปจนทำให้แตกต่างจากภาษาแหล่งเดิมของตน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๔๒: ๑๑๑)

กระบวนการความข้างต้นกล่าวถึงลักษณะของภาษาถิ่นต่างๆ ในประเทศไทยในเชิงเปรียบเทียบกันว่า สาเหตุที่ทำให้ภาษาถิ่นแต่ละถิ่นมีความแตกต่างกันเพราะเหตุใด ในขณะที่เดียวกันก็เปรียบเทียบกับภาษาเขมร ภาษามลายู และภาษาจีนที่ใช้พูดกันในประเทศไทย ก็มีความแตกต่างจากภาษาเขมร ภาษามลายู และภาษาจีนที่พูดกันในประเทศนั้นๆ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยนั่นเอง

การเขียนเชิงวิชาการจึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการหรือไวยากรณ์ประเภทต่างๆ ตามความเหมาะสม ทั้งไวยากรณ์บรรยาย ไวยากรณ์พรรณนา ไวยากรณ์เน้นน้ำใจหรือเทศนาไวยากรณ์ สาธกไวยากรณ์ และอุปมาไวยากรณ์ดังกล่าวแล้ว

๓. สรุป

การเขียนเชิงวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในทางวิชาการ และมีรูปแบบแตกต่างไปตามประเภทของการเขียนเชิงวิชาการนั้นๆ เช่น ตำรา หนังสือวิชาการ บทความทางวิชาการ เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน รายงานทางวิชาการ เป็นต้น ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการเขียนเชิงวิชาการก็คือมีการใช้ภาษาเชิงวิชาการ

สำหรับการใช้ภาษาในการเขียนเชิงวิชาการ ควรทำความเข้าใจกับความหมายของภาษา ประเภทของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งมีสามประเภท คือ ภาษาถิ่น ภาษาเฉพาะวงการ ภาษาเฉพาะกลุ่ม หน้าที่ของภาษาก็คือการถ่ายทอดความคิดโดยใช้ภาษาตามลักษณะของสื่อ และภาษาตามลักษณะของเนื้อหาในการสื่อสาร และมีรูปแบบการถ่ายทอดความคิดตามวัตถุประสงค์ของผู้ถ่ายทอดเป็นห้ารูปแบบ คือ บอกเล่าข้อเท็จจริง สร้างความเชื่อหรือแสดงความคิดเห็น บอกความเปรียบเทียบ บอกความหมาย และบอกอารมณ์

ลักษณะของภาษาวิชาการที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเขียนเชิงวิชาการนั้น ประกอบด้วยการใช้ภาษาแบบแผน การใช้ภาษาวิชาการ การใช้ศัพท์วิชาการและการใช้ศัพท์เฉพาะวิชา

ส่วนแนวปฏิบัติการใช้คำให้มีประสิทธิผล มีข้อควรคำนึงคือใช้คำให้ตรงความหมายและชัดเจน ใช้คำให้ถูกต้องตามประเภทของคำ ใช้คำให้เหมาะสมกับประเภทของการเขียน ใช้คำให้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้คำฟังเพย คำคม สุภาษิต และสำนวนประกอบให้เหมาะสม นอกจากนี้ควรใช้คำให้หลากหลาย

ไม่ใช่คำซ้ำๆ กันในบริบทเดียวกัน ไม่ใช่คำภาษาถิ่น คำเฉพาะวงการ และคำเฉพาะกลุ่มโดยไม่จำเป็น รวมทั้งไม่ใช่คำสองแง่สองง่าม และคำหยาบคาย ตลอดจนไม่ใช่คำย่อและอักษรย่ออย่างฟุ่มเฟือย

ในส่วนของแนวปฏิบัติการเขียนประโยคให้บรรลุผล ควรทำความเข้าใจกับโครงสร้างและประเภทของประโยค ความยาวของประโยคและหน้าที่ของประโยคซึ่งมีหน้าที่สำคัญสองประการ คือ หน้าที่ของประโยคตามเจตนาของผู้สื่อสาร และหน้าที่ของประโยคตามลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประโยค

สำหรับแนวปฏิบัติการใช้โวหารในการเขียนให้เหมาะสม ประกอบด้วยการใช้โวหารหรือกระบวนความห้าประเภท คือ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร กระบวนความโน้มน้าวใจหรือเทศนาโวหาร กระบวนความยกตัวอย่างหรือสาธกโวหาร และกระบวนความเปรียบเทียบหรืออุปมาโวหาร

บรรณานุกรม

- ชาญ ศรีเจริญ. ๒๕๕๕. **พระเจ้าองค์เดียวกัน ที่มาของคำว่า “สยาม”**. กรุงเทพฯ: สยามควมู้.
“ซุม” (สมชาย กรุสวณสมบัติ). (๒๕๕๘, ๒๖ มกราคม). “เหะเหพาที: สถาบันวิทยสิริเมธี มหาวิทยาลัยใน
อุดมคติ”. **ไทยรัฐ**. หน้า ๕.
“ดอนเจดีย์” (นามแฝง). ๒๕๕๕. **โคตรตลก มรดกอีสาน**. กรุงเทพฯ: อนิเมทกรุ๊ป.
เดวิด บี. วูดเวิร์ด. ๒๕๒๖. **การเขียนหนังสือแล้วให้สนุก**. แปลโดย วิบูลย์ นครจรรพงค์. กรุงเทพฯ: กนก
บรรณการ
ไทยรัฐ (๒๕๕๗, ๑๗ ธันวาคม). หน้า ๑๖.
นราธิปพงศ์ประพันธ์, พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น, ๒๕๔๔. “ศัพท์อื่นๆ” ใน **วิทยทัศน์พระองค์
วรรณ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธินราธิปประพันธ์พงศ์.
เบญจมาศ พลอินทร์. ๒๕๓๐. **ภาษาไทยกับความคิดเชิงสร้างสรรค์**. สงขลา: ภาควิชาภาษาไทย คณะ
ศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา.
ประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. ๒๕๕๒ (๒๕ เมษายน)
ประสิทธิ์ กาย์กลอน. ๒๕๑๘. **การเขียนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
“พนมเทียน” (ฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ). ๒๕๕๗. **ก่อนเทียนจะถึงไฟ**. กรุงเทพฯ: คเนศบุรี.
พรพรรณ ธาณูมาศ. ๒๕๑๘. **สำนวนการเขียน**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรตติ้ง.
มงคล เดชนครินทร์. ๒๕๕๕. “ศัพท์บัญญัติสำหรับงานวิชาการ”. ใน **เอกสารประกอบการสัมมนาเชิง
วิชาการ เรื่องการเขียน การผลิต และการเผยแพร่ตำรา หนังสือวิชาการ
ระดับอุดมศึกษา**. วันที่ ๑๗-๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕. ณ โรงแรมฟูราม่า จอมเทียน บีช พัทยา
จังหวัดชลบุรี.
มานพ แก้วสนิท. ๒๕๔๐. **เฮฮาชาวใต้**. กรุงเทพฯ: บ๊อคแบงค์.
มาลาลา ยูซัฟไซ. ๒๕๕๗. **I Am Malala**. แปลโดย สหชน สากลวรรณ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: มติชน.
ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๕๖. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. ๒๕๔๔. **ศาสตร์และศิลป์แห่งวรรณคดี**. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
วรรณคดีปกปิดสรรพลีหวน (ของเก่า). ม.ป.ป. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนบ้านโรงเหล็ก อำเภอท่าศาลา
จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วรรณ บัวเกิด และศรีสุดา จริยากุล. ๒๕๒๘. **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร**.
หน่วยที่ ๔. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
วิลาศ มณีวัต. ๒๕๕๓. **พระราชอารมณ์ขัน**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า ๒๐๐๐.

ศิริพร ศิริวรรณานต์. ๒๕๔๔. **ศรียุทธศาสตร์ ไทย-เยอรมัน การศึกษาเปรียบเทียบนิทานมุขตลก: ศรียุทธศาสตร์กับทิลล์ ออยแลนชะปีเกล**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธิดา พงศ์ไพบูลย์. ๒๕๒๒. **การเขียน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

หนังสือเรียนภาษาไทยทักษะสื่อสาร ๑ รายวิชา ท ๔๐๑-ท ๔๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ (ม.๔). ๒๕๓๓. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ห้องโหลศรีมหาโพธิ์. (นามแฝง). ๒๕๒๐. **ตำราพรหมชาติประจำครอบครัวฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: สยามความรู้.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๔๒. **ภาษาในสังคมไทย : ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Heffernan, James A.W. and John E. Lincoln. 1982. **Writing A College Handbook**. New York: W.W. Norton Company.

Merriam Webster's Encyclopedia of Literature. 1995. Springfield Massachusetts, Merriam-Webster, Inc. cialis 100 mg